

ٲٲم كٲٲٲه ٲٲ ٥٠ زماٲى ؤىهان وه رؑٲرءراوه

ؤوبٲان آهٲل ؤوبٲان

ٲٲٲامٲٲر

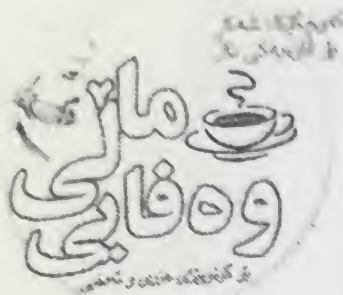
وه رؑٲرانٲى :
ٲولٲا ئهمن

جويران خه ليل جويران

په پيامبر

ومرگيراني: توانا نه مين

له ٻلاوڪراوه ڪاٺي مالي وفايي

- ↓ ناوي ڪتيب: په يامبه ر
  - ↓ باب ٻه: ٺه دهبي فلهسه فيي
  - ↓ نووسيني: جوبران خليل جوبران
  - ↓ وه رگيپاني: توانا ٺه مين
  - ↓ تيراڙ: (۱۰۰۰) دانه
  - ↓ نرخ: (۵۰۰۰) دينار
  - ↓ چاپ: يه ڪه م (۲۰۱۷)
  - ↓ پڻووس و هه له چن: ٺاري عوسمان خه يات
  - ↓ تابلوي به رگ: نيگاري هونه رمندي فله سستني
- (خالد شاهين).

له به پڻوه به را به تي گشتي ڪتيب خانه گشتيه ڪان ٺماره ي (۷۹۳) ي
سالي ۲۰۱۶ پڻ دراوه .

ناونيشاني مالي وفايي، هه ولير، فلڪه ي زراعه
<https://www.facebook.com/mali.wafai>
۰۷۵۰۴۸۲۶۶۴۷

نەم وەرگىرانە پىشكەشە بە ھەرمى
كە رۆزى من دەيمەۋە بە بلوور و تۆ دىت نەم
كىتە دەخوئىتەۋە، بە رۆزىك كە تۆ دەيمەۋە بە
بلوور و كەسىكى تر دىت نەم كىتە
دەخوئىتەۋە...

ئەم كتيّبه لەم سەرچاوانەووە كراوە بە كوردی:

پیامبر، ترجمه نجف دریابندری

نشر کارنامه، ۱۳۹۲

پیامبر، ترجمه دکتر حسین الهی قمشه ای

نشر روزنه

پیامبر، ترجمه د. مهدی مقصودی

نشر گل آفتاب، چاپ پنجم، ۱۳۷۶

ئەم كتيّبه لە بنه‌په‌تدا بە زمانی ئینگلیزی

نووسراوە و ئەم وەرگێڕانە کوردییەش بەراوردکراوە

بەم دەقه ئینگلیزییه:

The Prophet
by Kahlil Gibran

که لەم مالىپه‌ره‌دا بلاوکراوه‌ته‌وه:

[http://www-
personal.umich.edu/~jrcole/gibran/proph
et/prophet.htm](http://www-personal.umich.edu/~jrcole/gibran/prophet/prophet.htm)

جوہان خلیا جوہان

پہ پامبہر

وہ کیرانے: توانا ئہمین

نووسه‌ری خۆشه‌ویستی،

نووسه‌ری ژیان ..

جوبران خه‌لیل جوبران کێه و بۆ ئه‌م کتێبه‌؟

جوبران، نووسه‌ر و هونه‌رمه‌ند و عارفیکی عه‌ره‌بی-ئینگلیزییه، له ۱۸۸۳/۱/۶ له گوندیکی چیاپی به‌ناوی (بوشری) له باکووری وڵاتی لوبنان له خیزانیکی مه‌سیحی له‌دایک بووه، براهه‌کی به‌ناوی پیتەر شه‌ش ساڵ له‌خۆی گه‌وره‌تر و دوو خوشکی له‌خۆی بچووکتر به‌ ناوه‌کانی (ماریانا) و (سولتانا) هه‌بووه. باوکی جوبران پیاویکی که‌مه‌رخه‌م بووه به‌رانبه‌ر ماڵومه‌نداله‌که‌ی، له کاتی‌که‌دا جوبران ته‌مه‌نی هه‌شت ساڵان ده‌بی باوکی ده‌که‌ویته‌ زیندان و له‌لایه‌ن ده‌وله‌تی عوسمانیه‌وه ده‌ست به‌سه‌ر ماڵه‌که‌یاندا ده‌گیریت، ئه‌مه‌ وا له‌ دایکی جوبران ده‌کات بیر له‌ جێهێشتنی وڵات بکاته‌وه و له‌ ساڵی ۱۸۹۵دا له‌ ته‌مه‌نی ۱۲ ساڵیدا جوبران و دوو خوشک و براهه‌ی و دایکی له‌ لوبنانه‌وه‌ به‌ره‌وه‌ ئه‌مریکا کۆچ ده‌که‌ن.

له ئەمریکا له بۆستۆن دەچیتە بەرخویندن، دواتر
 بۆ ماوهی دوو سال له فەرەنسا هونەر دەخوینیت
 و پاشتر دەگەریتەوه لوبنان و له سالی ۱۹۰۲
 زانکۆ تەواو دەکات. دواى بیستنی نەخۆشیی
 ئەندامانی خێزانەکەى له مارسى هەمان سالدا
 دەگەریتەوه بۆ ئەمریکا، بەلام سولتانهى خوشکى
 به نەخۆشیی سیل له تەمەنى ۱۴ سالیدا کۆچى
 دواى دەکات و جوبران فریای بینینه‌وهى
 ناکه‌وێت. هەر هەمان سال پیتەرى براى به‌هەمان
 نەخۆشیی و دایکى به شيرپه‌نجه کۆچى دواى
 ده‌کەن. ئەم پووداوه تراژیدیانه، قورسایى زۆر له
 ژيانى پۆحیی جوبراندا داده‌نێن. خویشی له
 تەمەنى ۴۸ سالیدا و له ۱۰/۴/۱۹۳۱دا به
 نەخۆشیی هه‌وکردنى جگه‌ر له نیویۆرک کۆچى
 دواى ده‌کات و جه‌سته‌کەى ده‌هینریتەوه بۆ زیندى
 خۆى له لوبنان.

جوبران، له ژيانە کورته‌که‌یدا هاوسه‌ریتی نه‌کرد،
 په‌یوه‌ندى ئەو له‌گه‌ڵ خانمیک به‌ناوى ماری
 ئیلزابیژ هاسکل په‌یوه‌ندییه‌کى عاشقانه و
 توندبووه، که دواى هاوسه‌ریتیى ماریش؛ له
 هاوکارىکردنى جوبران و یارمه‌تیدانى نه‌که‌وتوو،
 ته‌نانه‌ت دواى مه‌رگیشى، ماری له کۆمه‌کى پۆحیی
 جوبران ناکه‌وێت و به‌ هاوکارىی ماریانه‌ى خوشکى

جوبران، تهرمی جوبران له سالی ۱۹۳۲دا ده‌باته‌وه بۆ لوبنان و خانوویه‌کی تایبەت ده‌کړی له هه‌مان گوندی زیدی جوبران و ده‌یکه‌ن به موزه‌خانه‌ی جوبران. جیی وتنه بلّین، په‌یونډی ئەم دوو مروّقه په‌یونډیه‌کی به‌رز و عاشقانه‌ی بی سیکس بووه! له شه‌سته‌کانی سه‌ده‌ی رابردودا ماری هاسکل ده‌ستنووسی ۶۰۰ نامه‌ی نیوان خوی و جوبران پی‌شکه‌ش به زانکوی کارولینای باکوور ده‌کات و دواتر له سالی ۱۹۷۲ بۆ یه‌که‌م جار ئەم نامانه له شیوه‌ی کتیبیکدا چاپ و بلاوده‌کړینه‌وه، که نه‌ینی زوری ژيانی عاشقانه‌ی جوبران و ماری ده‌درکینن.

جوبران، له خیزانیکی مه‌سیحی، به‌لام له ولاتیکی ئیسلامیدا له دایک ببوو، په‌یوه‌ندی‌شی له‌گه‌ل ئاینی به‌هایی زور بووه، ئەم تیکه‌لییه ئاینیه‌-که هه‌ر خوی تایبه‌تمه‌ندی ئاینی به‌هاییه‌- په‌نگدانه‌وه‌ی له به‌ره‌می جوبراندا زور دیاره و ئەو زورتر ئەهلی دل و زانستی ته‌سه‌وف و وردبوونه‌وه‌یه له بوون و ژیان و گه‌ردوون. عه‌شقی مه‌عه‌نه‌ویی، عیرفان، قوولایی فه‌لسه‌فی له تایبه‌تمه‌ندییه‌کانی ناسینه‌وه‌ی نووسینی جوبران و هه‌ر ئەم ئینتره‌سانته‌ی جوبرانیش بۆ من جیگه‌ی سه‌رنج بووه و وایکردوو ئەم کتیبه‌ی وه‌ربگی‌رم،

پياويك كه له سهر كۆرپه كهي ته م دپړه ي خوي
نووسراوه: ...

"من وهك ئيوه زيندووم، چاوتان ليك بنين له
دهوروبهري خوتان دهمبينن، من ئه وه تام
له بهر ده متاندا."

كتيبي (په يامبهري) پيك هاتووه له ۲۸ گوتاري
شاعيرانه، دهرباري ژيان و خوشه ويستي و
هاوسه ريټي و منډال و سامان و به خشين و... تد،
په كه م جار سالي ۱۹۲۳ چاپ بووه، ئه م كتيبې
كراوه به تابلو، موسيqa، له م سالانه يشدا به
فيلميكې ئه نيمه يشن.

(په يامبهري) كتيبېكه له سهر ئاستي فورم و
ته كنك ساده و له ئاستي ناوه پوكدا قوول و
قرقره، كتيبېكه بو هه موو كه سيك ده شيت له هر
ته مه نيكدان بيت و سهر به هر ئاينيك بيت. ئه م
كتيبې دواي ئينجيل پرفروشتري كتيبې سه ده ي
بيست بووه، به جوړيك هه تا ئيستا هه فتانه ۵۰۰۰
هزار نوسخه ي له سهرانسه ري جيهاندا لي
ده فروشريت و بو زياتر له ۵۰ زما ني جيهان
وهر گيردراوه.

دكتور (محمد سلاح عمري) وانه بيژي ئه ده بيياتي
عه ره بي له زانكوي ئوكسفورد له باره ي ئه م
كتيبې وه نووسيويټي: "ئه مه كتيبېكه له ساتي زور

كرنگدا به فریات دهكهوئ، باشتريں كتيبه وهك
دياري له دايكبوون، يان ديارى دۆستانه له نيوان
دوو خوشه ويست، يان دوو هاوړيدا ببه خشريت.
هيوادارم وهرگيړانى ئه م كتيبه بو زمانى كوردى،
پوچى ته بايى و پيكه وه ژيان و خوشه ويستى
له نيوان خوينه ره كانيدا زياد بكات و دلنياشم،
خوينه رى راسته قينه ي دواى ئه م كتيبه، هه مان
كه سى پيش ئه م كتيبه نابيت.

توانا ئه مين

ستوكهولم

كوټايى ۲۰۱۶

گیشنی کشتیه که

The Coming of the Ship

موسستەفا، ھەلبژێردراوی خوشەویست،
بەرەبەیانى پۆژگارى خۆى بوو. دوانزە سال
لە شارى ئۆرفاليسدا چاوەڕپى گەپانەوہى
کەشتىيەکەى دەکرد، تا بىباتەوہ بو
دوورگەيەک، کە زىدى خۆى بوو.

لە دوانزەھەمین سالدا، لە وەرزى
خەرمانەھەلگرتندا، لە پۆژى ھەوتى ئەيلوولدا؛
بەسەر گەردى دەرەوہى شورای شاردا
سەرکەوت، تەماشايەکى دەريای کرد؛ بىنى
کەشتىيەکەى لەنىو تەمومژدا وا خەريکە
دەگاتە کەنار.

ئىدى دەروازەکانى دلى کرانەوہ و
خۆشحالیشى وەک بالندەيەک بەسەر دەريادا
فرى، ئەمرا چاوەکانى داخست و لە دلى
خۆيدا سوپاسى بىدەنگى پۆحى کرد.

به لام کاتییک له کرده که هاته خواره وه،
دلته نگییه ک سیبهری کردبووه سه ری، له دلی
خویدا وتی:

چون ئاسووده و خوشحال ئیره جیهیلم؟
نه خیر، بی جیهیشتنی برینییک له پوحمدا؛
ئه م شاره جیناهیلم.

چ پوژگاریکی پر ئازارم له نیو ئه م شاره دا
به سه ربرد، چ شه وگاریکی دریژم به ته نیا تیدا
گوزهراند، کی ده توانی ده ستبه رداری ئازار و
ته نیایی خوی بی و دلی بویان ته نگ نه بی؟

زۆربه ی پارچه کانی پوحم له م کوڵانانه دا
به جی هیش تووه، زۆربه ی خواسته کانی
مندالیم به سه ر ئه م گرده دا، به پیی په تی
هه لگه راون، خو ناتوانم بی خه م لیـره
به جیان بهیلم.

ئه مـپـۆ ئه مه به رگیـک نیـیه له به ری خـۆم
دایبکه نم، به لکوو ئه مه پیستییکه، که ده بی
بیدرم. ئه مه خه یالیک نییه پشتگوی بخه م،
به لکوو دلییکه، که شیرینی برسـییـه تی و
تینویه تی چیشتووه.

به لام سه ره پای ئه مه ش ناتوانم له مه زیاتر
درهنگ بکهوم، ده ریا؛ ههروهک چون هه موو
شتیک به لای خویدا راده کیشت، ئاوها منیش

بانک دهکات، دهبی سواری ته م که شتییه
ببم، چونکه گهرچی کاتژمیرهکانی شهو
ســـــووتینه رن، به لام نه گهر بمیـــــنمه وه
دهیبه ستم، دهبم به بلور {کریستال} و
گهر دم تیکه لی نه م خاکه ده بیته وه .

خوزگه بمتوانیبا هه موو شتیکی ئیره له گهل
خومدا بهرم، به لام چون ده کریت؟

دهنگ ناتوانیت لیو و زمان له گهل خویدا
هه لبرگیت، نه گهرچی نه مان په روبالیشان
بهو به خشـــــیوه . ده بیـــــت ته نهـــــبا به دواي
ئیکسیره که دا بگه ریـــــم . هه روهک چون هه لو،
بیلا نه و ته نیا پوهو خور ده فریت .

کاتیـــــک گه یشته دامینی گرده که، جاریکی تر
ئاوړی دایه وه بو دهریا و ته ماشای
که شتییه که ی کرد، که خه ریک بوو ده گه یشته
له نگه رگـــــاکه، دهریاوانه کـــــان و
هاونیش تیمانییهکانی خو ی بینی له ته ختایی
که شتییه که دا پاو یستا بوون .

پوخی گریا و به دهنگیکی بهرز پیی وتن:

نه ی نه وه ی دایکه دیرینه که م،

نه ی سوارچاکانی شه پؤل .

چەندان جار لە خەونمدا کەشتیتان ئاژوتوو
و ئیستا لە بیداریمدا، کە شیرینترین خەونی
منە دەگەنەجی. من ئامادە ی پۆشتم و
چارۆکە ی هەلدرای تاسەم چاوەڕپی با
دەکات.

تەنھا ھەناسەيەكى تر لەم ھەوايەدا ھەل دەمژم
و بە نىگايەكى سۆزنامىز ئاوپر بو دواوہ
دەدەمەوہ . ئەوکات لەنيو ئيوەدا رادەويستم،
وہک دەرياوانىک لەنيو دەرياوانەکاندا .

توڻ، ئه‌ي ده‌رياي پانوبه‌رين، ئه‌ي دايكي
بي خه‌و، كه به‌ته‌نيا ئارام و ئازاد دييت و
ده‌چيت و پووبار و جوگه له تو‌يه، ئه‌م
جوگه‌يه‌ش ته‌نها پيچيكي تري له‌به‌ر ماوه،
خوورپه‌يه‌كي تري ناو دارستان، ئه‌وكات منيش
به‌ره‌وپووت ديم؛ وه‌ك دلوپيڪ ئاوي ناكوتا بو
نيو زه‌ريايه‌كي بيكو‌تا .

کاتیځ ههنگاوی دها له دوروه وه ههندیځ ژن
و پیاوی بینی له کیلځه و پرزه کانیانه وه
پوهو دهرواجهی شار تاویان دها. هاواره کانی
بیستن، که له کیلځه یه که وه بو کیلځه یه کی
تر بانگیان ده کرد:

کھشتی ہسات!

ته ویش به خوئی کوت:

ئایا پوژی دابران هه مان پوژی دیداره؟ ئایا
ئیواره وهختی من، هه مان گزنگی به ره به یانی
منه؟ که واته من چی به و خه لکانه بلیم، که
پیگوشیان^۱ ویستاندووه و گاسنیان له نیو
کیلگه کانیاندا به جیهیشتووه؟

ئایا دلی من ده بیته درهختیکی پر بهر، تا
میوه که ی بچنمه وه و بیبه خشمه ئه وان؟ ئایا
خواسته کانم وهک کانییهک هه لده قولین، تا
گوزه کانی ئه وانی لی پر بکه م؟

ئایا من چه نگی کم، که په نجه ی قه دهر
توانا کانم ده ژه نییت؟ یان شمشالیک، که
هه ناسه ی ئه و به نیومدا دییت؟ ئایا من
گه ریده ی بیده نگییم؟ له م بیده نگییه مدا چ
گه نجیکم دوزیوه ته وه، که به متمانه وه به سهر
خه لکیدا دابه شی بکه م؟

ئه گهر ئه م—پو پوژی به ره م چنی نه وه یه؛ له
کام خاک و له کام وه رزی بیرچه ووه وه دا؛
تووه که یم وه شان دووه؟

---

^۱ - پیگوش: که رسته ی گرتنی ناوی تری. (و)

ته کهر به پاسستی ته مه تهو ساته بیست، که
ده بیست چراکه می تیدا بهرز بکه مه وه، ئایا
ئه وهی له ناو چراکه دا ده گریت ئاگری منه؟
من ئه و چرا خالی و خاموشه بهرز
ده که مه وه، که ده بی پاسه وانی شه و پر پونی
بکات و دایگیرسینیت.

ئه وه قسه کانی سه زاری بووم، به لام زور
قسه ی تری له دلدا مابوو، که نه یده توانی
دهریان بریت، چونکه نه یده توانی نهینیی
دهروونی خو ی بهینیته زمان، که پوهو شار
پویشست، هه موو خه لک له پیشوازیدا به ره و
پیری هاتبوون و به یه ک دهنگ هاواریان بو
ده کرد.

پیرانی شار هاتنه پیشه وه و وتیان:
به جیمان مه هیله، تو دلنه وایی نیوه پویه ک
بوویت له بهرزه خی بیره نگیماندا، لاویتیست
شکوی خه یالیک بوو له خه و نه
ئالوزه کانماندا. تو له نیو ئیمه دا نه بیگانه یست
و نه میوانی، تو کوری شیرینی ئیمه یست،
ئیسستایش مه هیله چارومان تینووی دیدارت
بیست.

ژن و پیاوانی پۆحانییش وتیان:

مه‌هیلّه شه‌پۆله‌کانی ده‌ریا تو له ئیمه بکات
و سالانی مانه‌وه‌ت؛ ته‌نها بییت به
یادگاریه‌ک. تو پۆحیک بوویت به‌نیوماندا
ده‌گه‌راییت، سییه‌رت نووری‌ک بوو
پووخسارمانی پووناک ده‌کرده‌وه.

ئیمه توومان خوش ده‌وییت، گه‌رچی سوۆزی
ئیمه لاله و تارایه‌ک به‌سه‌ر پووخسارییه‌وه‌یه،
لی ئیستا تو به‌ ده‌نگیک به‌رز بانگ ده‌کات
و له‌به‌رده‌متدا پووت ده‌بیته‌وه.

هه‌میشه وا بووه، که خوشه‌ویستی قوولایی
خووی نازانییت، تا ساتی مالئاوایی و
جیا‌بوونه‌وه. خه‌لکانی تریش هاتن و لئی
پارانه‌وه، به‌لام ئه‌و وه‌لامی نه‌دانه‌وه، ته‌نها
سه‌ری دانه‌واند، ئه‌و که‌سانه‌ی له‌به‌رده‌میدا
راویستابوون؛ بینییان فرمیسک له‌چاوییه‌وه
تکایه سه‌ر سینه‌ی.

ئه‌م‌را ئه‌و، خه‌لکه‌که‌ی به‌ره‌و گۆره‌پانی
مه‌زنای به‌رده‌م په‌رستگا برد. له‌ میحرابی
په‌رستگا‌که‌وه؛ ژنیک به‌ ناوی (میترا) هاته
ده‌ره‌وه، کاری ئه‌و ژنه پیشبینیکردن بوو.

تەم بە مېھرىبانىيەۋە لىلى پوانى، چۈنكى
مىترا يەكەم كەس بوو، كە ھەمان ئەو پۇژەي
ئەم پىي خستە ئەم شارە، ئەو بەرەو پىرىي
پۇشت و برۋاي پى ھىنا.

ژنەكە سلاوى لى كرد و وتى:

ئەي پەيامبەرى خوا، سالھاي سال چاۋەرپى
كەشتىيەكە بوويت، ئىستائىش ھاتوۋە و
دەبىت برۋىت، تاسەيەكى قولت بو
نىشتىمانى يادگار يەكانت و شوينگەي
خواستە مەزنەكانت ھەيە. سۆزى ئىمە نابىتە
رېگر و ويستىشمان تو ناگەرپىننەۋە، بەلام
بەرلەۋەي ئىمە جىبھىلەيت؛ داۋات لى دەكەين
ھەندىك شتمان فېر بىكەيت.

خۇمان لە خۇمان ئاشكرا بىكە، ئىمەيش ئەم
پاستىيە بو نەۋەكانمان دەگىرپىنەۋە و
ئەۋانىش بو نەۋەكانيان بگىرپىنەۋە تا ھەرگىز
لەناۋ نەچىت.

تو لە تەنبايىتدا، پۇژگارى ئىمەت دىۋە و لە
بىدارىيتدا، گریان و پىكەنىنە شارۋەكانى
ئىمەت ژنەفتوۋە.

كهواته ئىستا خۆمان له خۆمان ئاشكرا بکه و
له بارهى ئهوهى له نىوان له دايكبوون و مهرگدا
پووده دات فيرمان بکه .

ئەویش وەلامى دایهوه:

ئەى خەلکى ئۆرفاليس، من دەر بارهى چى
دەتوانم بۆ ئیوه بدویم، جگه له وهى که له
پۆختاندا دهگوزهریت؟

خوشه‌ویستی

Love

ئەوجا مېترا وتى:

"لەبارەى خوشەويستىيەو بۆمان بدوئ."

ئەو سەرى ھەلبېرى و تەماشايەكى
خەلكەكەى كرد، كە بېدەنگىى بالى بەسەردا
كېشابوون، ئەمرا بەدەنگىكى بەرز وتى:

كاتىك خوشەويستى سەراپاتان دەتەنىت؛
شويىنى بىكەون، ھەرچەند پېگەيەكى دژوار و
ناھەموارە، كە بالى بۆ كردنەو؛ ئىوھىش لە
ئامىزى بگرن، ئەگەرچى پەنگە شمشىرىك
لەنىو پەپەكانىدا شاردرابىتەو و
برىندارىشتان بىكات.

كە قسەتان لەگەل دەكات، گوئى بۆ رادىرن،
ئەگەرچى پەنگە؛ دەنگەكەى خەونەكانتان
وردوخاش بىكات، ھەرۈەك چۆن باى
باكوورى، باخەكان وئىران دەكات. چونكە
خوشەويستى ئەوكاتەى تاجى شادىيتان
دەخاتە سەر سەر، لە خاچىشتان دەدات.

ههروهك چوَن پهروهدهتان دهكات تاواش
ههرهستان پى دههينيت. ههروهك چوَن
بهبالا تاندا ههلهدهزنى و ناسكترين چلتان له
خوره تاودا دهله رزيښت، هيندهش به
پهگوريشه تاندا روده چيته خواري و پاتان
دهوشينيت.

وهك گه نمه شامى له باوشتان دهگريت.
له بيژنگتان ده دات و له تويكله كانتان ئازادتان
دهكات. ده تانهاري و ده تانكات به ئارد.
ده تانكات به هه وير و ده تانشي ليت. ئه وكاتيش
ده تانسپيريت به ئاگري پيروز خو، تا
نانكي پيروزتان لى دهرچيت، له سهر خوانى
موباره كي خوداوه ند.

خوشه ويستى هه موو ئه وانه تان به سهردا
دينيت تا پهى به نهينى دلتان ببهن و بهم
زانسته وه بگورين بو پارچه يهك له ژيان.

به لام ئه گهر ده ترسن و تهنه به دواى ئارامى
و چيژى خوشه ويستيدا ده گه رين؛ ئه وا چاكر
وايه جهسته ي پووتتان داپوشن و له تيفى
تيژى خهرمانكوتى خوشه ويستى دور
بكه ونه وه.

پوو بكه نه ئه و جيهانه بى وهرزه ي كه تييدا
پيده كهنن، به لام ته واوى پيكه نينه كه ي خوتان

ناھيئە سەرلىو، دەيشكرين، بەلام ھەموو
فرمىسكەكانتان نارېژن.

خۆشەويستى نە ھىچ دەبەخشىت جگە لە
خۆى و نە ھىچىش وەردەگرىت جگە لە
خۆى.

خۆشەويستى نە بەندى مولكە و نە سەوداى
خاوەندارىتى. خۆشەويستى لەسەر بنەماى
خۆشەويستى پايەدارە.

كاتىك ئەقىندار دەبن، مەلّين: (خوداوەند لە
دلى مندايە)، بەلكوو بلّين: (من لە دلى
خوداوەند دام).

وا گومان مەكەن، كە دەتوانن خۆشەويستى
بەپىوەببەن، چونكە ئەگەر خۆشەويستى ئىو
بە شايستە بزانيّت، ئەو بەپىوەتان دەبات.

خۆشەويستى خۆى ئارەزوو، ھىچ
ئارەزوويەكى تىرى نىيە، جگە لەوھى خۆى
بەيئىتە دى، بەلام ئەگەر خۆشەويستىتان
کرد، دەبيّت خواستىكتان ھەبيّت، پىگە بدەن
با ئەمانە خواستەكانتان بن:

بتويئەو و ببىن بە ئاو، وەك ئەو جوگەيە
پەوان بن، كە گۆرانىي بۆ شەو دەليّت.

ئامادەبن ئازارى زياتر لە سۆز تىدا وەربگرن،
چونكە زام تىگەيشتەنە لە خۆشەويستى.

چيژ له م خوينبه خشيڼه ببه ن:

سپيدان بيدار بن به دليكي ئاماده وه بو
فرين؛ سوپاسي خداوه ند بکه ن بو پوژيكي
تری خوشه ويستی . له نيوه پرواندا ئاسووده بن و
به قوولايي خوشه ويستيدا پوچن . ئيواران
به سوپاسه وه بو مال وه بگه ريڼه وه .

نه و کاته شي ده چنه جيگا و ده تانه وي
بنوون؛ به ئاوازي ستايش ئاميز نزا بو نه و
که سه بکه ن، که خوشتان ده وي .

هاوسدريٽي

Marriage

لەم کاتەدا میترا جارێکی تر هاتەوێگۆ و
وتی: "دەربارەی هاوسەرێتی بۆمان بدوێ،
ئەو مامۆستا."

ئەویش وەلامی دایەوێ:

ئێوێ پێکەوێ لەدایک دەبن و بۆ هەمیشە
پێکەوێ دەمێننەوێ، تا ئەو کاتەی بالە
سپییەکانی مەرگ لەیەکتان جیادەکاتەوێ.
بەلێ، ئێوێ تەنانت لە یادگەوێ بێدەنگی
خواوەندیشدا پێکەوێ.

بەلام کاتی پێکەوێ؛ مەودایەک لە نیوانتان
پاگرن، بەیلن باکانی ئاسمان لە نیوانتاندا
سەما بکەن.

لەگەڵ یەکتەردا خۆشەویستی بکەن، بەلام لە
خۆشەویستیتاندا؛ کۆسپ بۆ یەکتەر دروست
مەکەن. بەیلن خۆشەویستی وەک دەریایەک
لەنیوان کەناری پۆچی هەردووکتاندا شەپۆل
بدات.

جامی یه کتر پر بکهن، به لام له یه ک جام
مه خونه وه. نانی خوتان به یه کتر ببه خشن،
به لام له یه ک تیکه نان مه خون.

پیکه وه گورانی بلین و سه ما بکهن و
شادبن، به لام ریزی ته نیایی یه کتر بگرن، هر
وهک چون تاله کانی عود جیان، به لام بو
ژه نینی ئاوازیک پیکه وه ده بزوین.

دلی خوتان به یه کتری ببه خشن، به لام نهک
بو پاراستن، چونکه ته نها دهستی ژیان
ده توانیت بتانپاریزیت.

له که نار یه کتردا بوهستن، به لام مه نووسین
به یه که وه، چونکه پایه کانی په رستگا له دوور
یه که وه راوه ستاون.

پیکه وه بن، به لام مه چنه ژیر سیبهری یهک،
ئاخر چنار و داربه پوو له ژیر سیبهری یه کتردا
گه شه ناکهن.

منڊال

Children

له م کاته دا ژنیـک، که مندالـیکی ساوای
به باوشه وه بوو، وتی: "دهرباره ی مندال
قسه مان بۆ بکه."

ئه ویش له وه لامدا وتی:

منداله کانی ئیـوه، مندالی ئیـوه نین، ئه وان
کور و کچی خواستیـکن، که ژیان له خوـی
ده گریـت. ئه گهرچی منداله کانتان له پـی
ئیـوه وه دینه جیهانه وه، به لام له ئیـوه نین.
سه ره پای ئه وه ی له گهـل ئیـوه دان، به لام
مولکی ئیـوه نین.

ئیـوه ده توان خوـشه ویستی خۆتانیان بده نی،
به لام ههرگیز ناتوانن ئه ندیشـه کانتانیان
به سه ردا پسه پیـنن، چونکه ئه وان ئه ندیشـه ی
تایبه ت به خوـیان هه یه.

ئیـوه ده توان جهـسته یان له ماله وه زیندانی
بکهـن، به لام ههرگیز ناتوانن ئه وه له گهـل
پۆحیاندا بکهـن، چونکه پۆحیان له مالی

سبەینى دایە و ئیوھ ھەر بە خەویش پیتان
لەو مالە ناکەوئیت .

ئىوھ دەتوانن ھەول بەدن خۆتان وەك ئەوان
لى بـكەن، بەلام ھەول مەدەن ئەوان وەك
خۆتان لى بـكەن، چونكە ژيان نە بو دواوھ
دەگەرپیتەوھ و نە لەمڕۆدا دەوھستیت .

ئىوھ كەوانىكن، منداڵەكانتان وەك تىرىك بە
ئىوھدا دەھاوئىژئیت، تىرھاوئىژ؛ نیشانەكەى لە
پىرەوئىكى بىكۆتايیدا دەبينئیت، ئەوجا كەوانى
خۆى دەچەمىنئیتەوھ و تىر تىرپەرپانە بەھەوادا
دەفرئیت .

بەئىلن چەسەرتان بە دەستى تىرھاوئىژەوھ
خۆشحالانە بئیت، چونكە ئەویش بەو
تىروكەوانەى بەدەستىيەوھىەتى خۆشەويستى
دەھاوئىژئیت .

بخشیدن

Giving

لەم کاتەدا پیاویکی دەولەمەند وتی:
"لەبارەى بەخشینەوێ قسەمان بۆ بکە."
ئەویش لە وەلامدا وتی:

هەرچی لەسەر وەت و سامان دەیبەخشن کەمە
و ئەوێ لە پۆختان دەیبەخشن زۆرە، چونکە
مولک و مال چیه جگە لەو شتەى
دەیشارنەوێ بۆ سبەى؟

سبەى چ سوودیکی هەیه بۆ ئەو سەگە
قایمکارەى کە ئیسقانىک لەژێر لمى بى
ناونیشانى بیابانىکدا دەشاریتەوێ و ئینجا
دواى کاروانى دیدەنیکاران دەکەوێت بۆ شارى
پیرۆز؟

ئایا ترس لە پێوستى، هەمان پێوستى
نییه؟ ئایا ترس لە تینویتی لە کاتیکدا
کانییهک پەر لە ئاوه، ترس لە تینویتی
تێرنەبوون نییه؟

خه لکانیک هه ن، زۆریان هه یه و که م
ده به خشن، بۆ ناو و ناوبانگ ده به خشن، ئەم
خواسته شاراو هیه ی به خشینیش ئالوده یان
ده کات.

خه لکانیکیش هه ن، که میان هه یه و هه مووی
ده به خشن، ئەم جوړه که سانه باوه پریان به
ژیان و به ره که تی ژیان هه یه و هه رگیز
ده ستیان خالی نابیت.

خه لکانیک هه ن، به خوش حالیه وه ده به خشن
و پاداشتیان شادیی ده بیت، خه لکانیکیش
هه ن، به ئازاره وه ده به خشن و ئەو به خشینه
پاکیان ده کاته وه.

خه لکانیکی تر هه ن، ده به خشن و له م
کاره یان نه چیژ وهرده گرن و نه ئازار ده چیژن،
ته نانه ت نیازی پاداشتیان نییه، ئەم جوړه
که سانه وهک ئەو دره خسته وان، که له
دهربه ندیکی دووره وه عه تری خووی به نه سیم
ده به خشیت و هه وا بۆنخوش ده کات.

له شکوی ده ستی ئەم که سانه یه، خوداوه ند
دیته گفتوگو و له و دیو چاوی ئەم که سانه وه
زهرده خه نه بۆ زهوی ده کات.

به خشین له به رانه بهر داواییکردندا چاکه یه،
به لام به خشیننی بی داواییکردن و له

ھۆش-یارى خۆت-انەوہ چاکترہ . بو
بەخشندەکان، بەھای بەدەستھینانی شادی
خەلک لە شادی بەخشین زیاترہ .

ئایا شتیک شک دەبەن، کە نەتوان
بیبەخشن؟ ئەوہی لەئێستادا ھەتەنە، پۆژیک
دەبیئت ببەخشن، کەواتە چاکتر وایە ھەر
ئەمرۆ ئەو کارە بکەن، بو ئەوہی وەرزی
بەخشین لە تۆوہ دەست پێ بکات، نەک لە
میراتخۆرەکانەوہ .

ئێوہ زۆرجار دەلێن: (دەیبەخشین، بەلام بەو
کەسە کە شایستەییە)، کەچی درەختی
بەرداری باخەکانتان و نالێن، ئەوان
دەبەخشن، چونکە دەزانن بەخشین ژيانە و
نەبەخشین مەرگ .

بیگومان ئەو کەسە شایستەیی شەو و پۆژ
بیئت، بەھەمان شێوہ شایستەیی بەخشینی
تۆیە . ئەو کەسەش شایستەیی خواردنەوہی
ئاوی دەریای ژیان بیئت، شایستەیی ئەوہیە
جامی خۆی لەو جۆگە باریکەیی تۆ پر بکات .
کام تاوان لەو تاوانە مەزنتەرہ؛ لەبەرانبەر
کەسیکدا، کە بەدلنیایەوہ پێویستی بە
بەخشینی تۆیە، پێی بلێیت نەخیر؟

مه‌كه‌ر تو كييت، كه ده‌بييت خه‌لكي يه‌خه‌ي
خويانت بو دادپن و تارا له‌سه‌ر شكويان
لابدهن، تا تو به‌هايان پووت و شكويان
بيشه‌رم بييني؟

يه‌كه‌مجار خوٽ هم به‌خشينده به و هم
شايسته‌ي به‌خشين به، چونكه ئه‌وه ژيانه،
كه ده‌به‌خشيٽ و تو، كه خوٽ به به‌خشينده
ده‌زاني جگه له شايه‌تيك زياتر هيچي تر
نيت.

ئيوه‌يش ئه‌ي ئه‌وانه‌ي به‌خشين وه‌رده‌گرن،
وه‌ريگ‌گرن و سوپاس‌گوزار مه‌بن، نه‌وه‌ك
باريكي قورس بخه‌نه گه‌ردني خوٽان و
به‌خشينده‌كه‌يشه‌وه. له‌گه‌ل به‌خشينده به‌سه‌ر
بالي به‌خشينه‌وه هه‌ردووكتان بفـرن،
زياده‌په‌وي له‌سوپاس‌كردندا، گومان‌كردنه له
گه‌وه‌هري به‌خشينده‌يي، كه دايكيكي
ميهره‌باني وه‌ك زه‌وي و باوكيكي مه‌زني وه‌ك
خوداوه‌ندي هه‌يه.

خواردن و خوار دندوه

Eating and Drinking

لەم کاتەدا پیرەمێردیکی خاوەن کاروانسەرا
وتی: "دەربارەی خواردن و خوارنەووە بۆمان
بدوێ."

ئەویش لە وەلامدا وتی:

خۆزگە بتانتوانیبا بە عەتری خاک بژین،
هەرۆک چۆن ڕووەکەکان بە تیشکی خۆر
دەژین.

بەلام لەبەر ئەوەی لەپینا و خواردندا دەبیست
بکوژن و تینویتی خۆتان بە برینی شیرێ
دایک لە منداڵ بشکێنن، کەواتە ئەم کارە
وەک پەرستشیک ئەنجام بدەن.

لێگەرپێن لەپینا و ئەو شتەکانی که بوونی
مروفادا پاکتر و بێگوناھترە، سەفرەکانتان
میحرا بیک بن بۆ قوربانیکردنی بێزمانە پاک و
بێگوناھەکانی دەشتودەر.

کاتیکی گیانەوهریک سەردەبێن، لە دڵی خۆتدا
پێی بلێن: "هەمان ئەو هیزەکانی تۆ دەکوژی،

منیش دھکوژیت، ھەمان تەو یاسایە ی تۆی
گرفتاری دەستی من کردوو؛ منیش گرفتاری
دەستیکی بەتواناتر دەکات. خوینی تۆ و
خوینی من نییە، ئەوە ی دەپژئی شیلە ی پەگی
داری بەھەشتە."

کە گاز لە سیۆیک دەگرن لە دلی خۆتاندا
پیی بلین: "تۆوەکانت لە جەسەتە ی مندا
دەپوین و چرۆکانی سبەینیت لە دلی مندا
دەپشکوین، عەتری تۆ دەبی بە ھەناسە ی من
و ئیتر من و تۆ لە ھەموو وەرزەکاندا پیکەو
ئاھەنگ دەگیرین."

پایزان کاتیکی تری پەزەکانتان بو گووشین
دەچنن، لە دلی خۆتاندا پیی بلین: "من وەک
تۆ پەزیکم، میوہ ی منیش بو گووشین
کۆدەکەنەو و مینا شەرابیکی نوئ لە گۆزە ی
ھەمیشە ییدا دەمینمەوہ."

زستانانیش کاتیکی شەراب لە گۆزەوہ دەکەنە
نیو جامە کانتانەوہ؛ بەیلن دلتان بو ھەر
پیکیک گۆرانیی بلیت، لیگەرین ھەر
گۆرانییەکتان یادیک بیت بو پەزەکانتان، بو
پۆژانی پایز، بو پۆژانی تریگووشین.

کار

Work

له م کاته دا جووتیاریک وتی:

"دهرباره ی کار بۆمان بدوی."

ئەویش وه لآمی دایه وه:

ئێوه کار دهکهن تا هاوړپې زهوی و پۆحی
زهوی بن، چونکه بیکاری واتا نامۆبوون به
وه رزهکان و دواکه وتن له پهوتی ژیان، که
شکو دارانه و سه ربه رز به ئاراسته ی جاویدانی
ههنگاو دهنیت.

ئهو کاته ی کار دهکهن وهک شمشالیک وان،
که سرته و چپه ی ساتهکان له دلّی خویدا
دهگورپیت به ئاوازیکی دلرپین. کئ له ئێوه
حهز دهکات شمشالیک ی بیدهنگ بیت، کاتیک
هه موو خه لکی پیکه وه گورانیی دهچپن؟

هه میسه پێیان گوتوون، کار نه فرهت و
به دبه ختییه، به لام من پیتان ده لیم کار؛
دوورترین خه ونه کانی زهویتان بو
ده هیئتیه دی، که له ساتی له دایکبوونتان وه

بۆتـان ديارىكراوه . به كار كردنتـان
خوشه وىستى له گهـل ژياندا دهكهن،
خوشه وىستى كردن له گهـل ژياندا له پـىگاي
كاره وه؛ واتـه په بـردن به شاراهـترين نهـينى
ژيان .

به لام نه گهر شـكوى هـاتنه بوون به ئازارى
نه فره تـىك تـيده گهن، كه له سهـر نـيوچه وانـتان
نووسـراوه، نهـوا من پـيتان دهـلـيم؛ هـيچ شـتىك
جگه له عهـره قى ناوچه وان نهـو نووسـراوه
ناشواته وه .

ههـروهـك چـون پـيتان گوـتوون؛ ژيان تاريكه،
ئـيوهـيش، كه مـاندوو دهـبن ههـر نهـوه دووباره
دهكه نه وه، كه مـاندوو هـكان دهـلـين، مـنـيش
پـيتان دهـلـيم:

به پـاستى ژيان تاريكه، مه گهر نهـوهى كه
ئاره زوويهـك پـووناكى بكـاته وه، ئاره زوويش
ههـميشه كوـيره، مه گهر نهـوهى كه زانـستـىك
بـيـته چاوساغي .

زانستـيش ههـميشه بـهـوودهـيه، مه گهر نهـوهى
كارىـك بـهـيـنـيـته بهـرهـم، كارـيش ههـميشه
بهـتـاله، مه گهر نهـوهى خـوشه وىستـيهـك پـرى
بكـاته وه .

هەرکاتیکیش به خۆشه‌ویستییه‌وه کار بکه‌ن،
خۆتان به‌یه‌کتر و به‌خواوه‌ندیشه‌وه گری
ده‌ده‌ن.

به‌لام کارکردن به‌خۆشه‌ویستییه‌وه یانی چی؟
کارکردن به‌خۆشه‌ویستییه‌وه، یانی چینی
پارچه قوماشیک، که تانوپۆی تاله‌کانی
له‌دلته‌وه بۆ ده‌رکیشیت، هه‌روه‌ک بلیی ئه‌و
پارچه‌یه‌ت بۆ دلداره‌که‌ت ده‌وی.

کارکردن به‌خۆشه‌ویستییه‌وه، یانی
دروستکردنی خانوویه‌ک له‌خۆشه‌ویستی،
هه‌روه‌ک بلیی خۆشه‌ویسته‌که‌ت دیت و له‌م
خانوه‌دا نیشته‌جی ده‌بی‌ت.

کارکردن به‌خۆشه‌ویستییه‌وه، یانی ناشتنی
تۆو به‌خۆشه‌ویستییه‌وه، هه‌روه‌ک بلیی
خۆشه‌ویسته‌که‌ت دیت و به‌ری ئه‌م تۆوه
ده‌چنیته‌وه و ده‌یخوات.

کارکردن به‌خۆشه‌ویستییه‌وه، یانی پیدانی
پۆحی خۆت به‌و گۆزه‌یه‌ی دروستی ده‌که‌یت،
هه‌روه‌ک بلیی پۆحی پاکی هه‌موو
مردووه‌کان‌ت لیت کۆبوونه‌ته‌وه و ته‌ماشات
ده‌که‌ن.

چهند جاریک له‌ئێوه‌م بیستوه، هه‌روه‌ک
بلیی له‌خه‌ودا وێنه‌ بکه‌ن، ده‌لین:

ئەو كەسەي كار لەسەر مەرمەر دەكات و
شيۆەي پۆحي خۆي لييان دادەتاشيئت،
خانەدانترە لەو كەسەي كە زەوي دەكيئيئت.

يان دەليين: "ئەو كەسەي لە پەنگي
پەلكەزيپرینە ويئەني مروؤف لەسەر پارچە
قوماشيك دەكيئشيئت، خانەدانترە لەو كەسەي
كە پيلاوہكانمان دەدوريئەوہ."

بەلام من لە خەودا نا، بەلكوو لە بيئداريي
نيوہرؤدا پيئتان دەلييم؛ دەمەتەقيي (با)
لەگەل داربەروودا شيرينتر نييە لە
دەمەتەقيي (با) لەگەل تالي گيايەكدا.
مەزنيي تەنھا مولكي كەسيكە؛ گؤرانبيەك لە
گفەي (با) دروست بكات لە سوؤزي خۆي
شيرينتر بيئت.

كار وەك خۆشەويستی خۆي نمايش دەكات.
تؤيش ئەگەر ناتواني بەخۆشەويستییەوہ كار
بکەيئت، ئەگەر نەفرەت دەکەيئت و
پرتەوبۆلەتە ليي؛ وەها باشتەرە دەست
بکيئشيئەوہ و بچي لە دەرگاي پەرستگايەكدا
دانيشي سوال بکەيئت و چاوہرپي دەستی
ئەوانە بکەيئت كە بە خۆشحالييەوہ كار
دەکەن.

چونکه نه گهر به نابهدلی نانیک ببرئینیت،
دهیسووتینیت و تالی دهکیت؛ وهها که
بخوره که ی ناتوانی هه مووی بخوات و پیی تیر
ببیت.

نه گهر به رقه وه تری بگوشیت، رقت وه ک
ژه هر ده پرتیه نیو شه رابه که وه.

نه گهر وه ک فریشته یش گورانی بلینیت و
به لام به خوشه ویستییه وه نه چیری؛ نه وا گوئی
خه لکی ده ئاخنی به دهنگی شه و پوژ.

خمد و شادی

Joy and Sorrow

لەم کاتەدا ژنیك هاته گۆ و وتی:

"دەربارەى خەم و شادیى بۆمان بدوئ."

ئەویش لەو ئەلامدا وتی:

شادیى ئیو هەمان خەمى بى پوو پۆشى

ئىو هە. ئەو چالەى پیکە نینتانی لىو

هەل دەقوولیت، هەمان ئەو چالەى، کە بە

فرمیسکتان پىر بوو. بۆ لەمە زیاتر دەتوانی

چى تر بىت؟

هەرچە نەدیک خەم؛ دەروونتەان زیاتر

هەل بکۆلیت، جیگای شادیى لە بوونتەندا زیاتر

دەکات. مەگەر ئەو کاسەى شەرابى ئىو هە

لەخۆگرتوو هەمان ئەو کاسەى نىیە، کە لە

کوورەى گۆزەگەرەدا سووتینراو؟

مەگەر ئەو عودەى کە بە دەنگەکەى ئارامى

بە پۆختان دەبەخشى هەمان ئەو پارچە دارە

نىیە، کە بە چەقۆ ناوێکەیان هەلکۆلیو؟

هەر کاتى شادبوون، بېرواننه قوولايى دلتان،
تابزانن؛ ئه وهى که سه رچاوهى شادييه،
همان ئه و شتهيه، که سه رچاوهى خه ميشه .

به ههمان شيوه کاتيک خه مبار ده بن؛ بېرواننه
قوولايى پوحي خوتان، تا بزانن ئه وهى ئيستا
بوته مايه ي گريانى ئيوه ئه و شتهيه، که
پيشتر خوشحالي کردوون .

هه نديک له ئيوه ده لئين: "شادي مه زنتره له
خه م"، هه نديکيش تان ده لئين: "نه خيـر خه م
مه زنتره له شادي".

من پيتان ده لئيم: ئه م دووانه له يه ک جيانين .
ئه م دووانه هه ميشه پيکه وهن، هه رکاتيک
يه کيکيان له سه ر سفره که تان له گه لتاندا
دانيشت، بـزانن که ئه وه که ي تريان له
جيخه وه که تاندا نووستوه .

ئيوه وه ک ترازوويه ک وان له نيوان شادي و
خه مدا، ته نها ئه و کاته ي خاليين؛ هاوسه نگ
ده بن .

هەر کاتيک خه زنه داريک زيپوزيوه که تان بو
ده کيشيت، ئيوه پيوستتان به ليده رهيئان
يان زيادکردنى شادي و خه مه کانتان ده بيت .

مال

Houses

لەم کاتەدا بیناسازیکی وتی:

"لە بارەوی خانوووەوە بۆمان بدوێ."

ئەویش لە وەلامدا وتی:

لە خەیاڵتاندا کەپرێک لە بیاباندا دروست
بکەن، بەرلەوێ خانووییەک لە شاردا دروست
بکەن، چونکە کە ئیواران دەگەرێنەو
مالەو، ئەو تەنیایی و ویلیییە لەنیو
ئێوەیشدا یە دەگەرێتەو.

مالی هەر کەسیک هەمان جەستەیی خۆیەتی،
بەلام گەر و فراوانتر. ئەم مالە لە
خۆرەتاودا گەشە دەکات و لە ئارامیی شەودا
دەنوێت و خەوی بی خەونی نییە، ئایا
خانووکانتان خەون نابینن؟ لە خەونەکانیاندا
لە شارەو بۆ ناو باخ و گەردەکان ناپۆن؟

خۆزگە بمتوانیبایە خانووکانتانم لەنیو
دەستەدا کۆ بکردایەتەو و وەک تۆو لە
دەشت و دارستانەکاندا بموێشاندا.

خۆزكه له دهريه نده كاندا، له كۆلانه باخه
سه وزه كاندا تووشتان ببايه به تووشى
يه كتره وه و له په زه كانتاندا سلاوتان له يه كتر
بكر دبايه و به بوونى خاكه وه پيكه وه
بگه رانايه ته وه. به لام ئه مه له ئيستاندا ناكريت.

باپيرانتان له ترسدا خانوه كانيان له ته نيشته
يه كتره وه دروست ده كرد، ئيوه به نيازى تا
كه ي ترستان، هه سارى ماله كانتان له
كىلگه كانتان جيا بكاته وه؟

ئه ي خه لكى ئورفالىس؛ پيم بلين ئيوه
چيتان له ماله وه هه يه؟ ئه و شته چيه له
ماله كانتاندا شار دووتانه ته وه و ده رگاتان
به سه ردا گاله داوه؟ ئايا له ئاراميدا ده ژين و
ئه مه يه، كه توانا كانتان ئاشكرا ده كات؟

ئايا يادگارييه كى وه هاتان له ماله كانتاندا
هه يه، كه وهك پرديكى دره خشان تروپكى
هوشتان پيكه وه بيه ستيته وه؟

ئايا جوانييه كى وه هاتان هه يه، كه دلى ئيوه
له كه ره سه ته دارو به رده كانته نه وه به ره و
لووتكه ي چياي پيرۆز ببات؟

ئاده ي پيم بلين، ئايا ئه مانه تان له
ماله كانتاندا هه يه؟

يان تهنهآ ناراميه كي دروژنتان ههيه، كه
چيژهكه ي بهكجار به ميوانيتان ديٽ و ئيتر
ههتا هتايه ناروات و ليٽان دهبيٽ به
خاوه نمال؟

به لي، ئه وه ديويكه ديٽ و بهزه بري
قامچيه كه ي دهتاكات به بووكه له ي خواسته
زوړه كاني خو ي. ئه گهرچي دهستيكي
ئاوريشميني ههيه، به لام دلي له ئاسنه. ئيوه
دهخاته خه و خو ي به سهر سه رتانه وه
ده وه ستي و گالته به شكومه ندي جهسته تان
دهكات.

گالته به ههسته كانتان دهكات، به
تهدروستي دهنگتان و وهك قاييكي شكاو
هه لي ده داته وه ناو زبل وزاره وه.

به راستي چيژي دروژنانه ي نارامي
ماله كانتان، پوختان دهكوژيٽ و ئينجا به
بزه يه كي پر سووكايه تيه وه ديٽ بو
پرسه كه ي.

به لام ئيوه، ئه ي مندا لاني ئاسمان، ئه ي
ئوانه ي ئارامتان نيه، به داوه وه نه بن و راو
نه كرين.

ماله کانی ئیوه نابیت له نکهری کهشتیی بیت،
به لکوو ده بیت ئه و داره بیت، که چارۆکه ی
کهشتیی پیوه هه لده دریت.

ماله کانتان نابیت ئه و مهره مه بیت، که
پووپۆشی برینیک داده پۆشییت، به لکوو
ده بیت ئه و پیلوه بیت، که پاریزگاریی له
چاو ده کات.

با ده رگای ماله کانتان هینده بچووک نه بیت،
ناچارین باله کانتانی بو بنووشتیینه وه، کاتیک
لیوه ی تیده په پین.

با ساپیه کانتان هینده نزم نه بیت، ملتانی بو
که چ بکه ن. هه ناسه تان ئازاد بیت و نه ترسن
له وه ی درزبخته دیواره کانه وه.

ماله کانتان شوینی نیشته جیبوونی ئیوه ن و
با وه ک گۆری مردوو نه بیت.

خانویه کانتان هه ر چه ند به رز و جوان بن،
به لام نهینی و ئاره زووه کانتان ناشارنه وه،
چونکه ئه وه ی له بوونی ئیوه دا ناکو تایه له
کۆشکی ئاسماندایه، که ده روزه که ی
ته مومزی به ره به یان و په نجه ره کانیشی
سروه ی بیده نگه شه ون.

جلویدرگ

Clothes

لەم كاتەدا جۆلایەك وتی:
"دەربارەى جلوبەرگ بۆمان بدوئ."
ئەویش لە وەلامدا وتی:

پۆشاكەكانتان جوانییەكانتان دەشاریتەو و
ناشیرینیەكانتان دەخاتەپوو. سەرەرای
ئەوەى لەناو پۆشاكەكانتاندا بەدوای ئازادییدا
دەگەرین، بەلام تەنها پیوەند و زنجیری تیدا
دەدۆزنەو.

زیاتر پیستی خۆتان بدەنە بەر تیشكى خۆر
و شنەى با و كەمتر بە پۆشاك دایپۆشن،
چونكە هەناسەى ژیان وا لە تیشكى خۆر و
دەستى ژیان وا لە شنەى بادا.

هەندىكتان دەلـيـن: "ئەم پۆشاكەى
لەبەرماندايە باى باكوور چنیویەتى"، بەلام
بزانن: خەراتەكەى شەرم و تالەكانى ئابروو
بوو. هەر كە بووى چنیوون، چوو لە
دارستاندا تیر پیتان پیکەنیو.

ناکادارین با له به رانبهر چاوی پیسدا؛
خاکه راییتان قه لغان بیّت، که ناپاکانیش له
گورئ نه بن، پو شاک چیه جگه له ته و قیک به
رو حقا نه وه!

نه وه ییش له یاد مه که ن، که زه وی چیژ له
پییه پروته کانی ئیوه وهرده گریّت و (با)یش
پیی خوشه؛ کاتیکی زیاتر یاری له گهل
پرچتاندا بکات.

کریو فروشتن

Buying & Selling

لەم کاتەدا بازارگانیک وتی:

"لەبارەى کڕین و فرۆشتنەوه بۆمان بدوێ."

ئەویش وەلامى دایەوه و وتی:

زەوى مێوه‌کانى خۆى بە ئێوه دەبەخشیت و
ئێوه‌یش ئەگەر بزانی چۆن دەستەکانتانى لى
پى بکەن؛ ئەوا پێویستیان بە هیچى دیکە
نابێت و هەر لەم ئالوگۆرەى دیارى و
نیعمەتەکانى زەویشە، کە ئێوه پەزامەند و
ئاسوودە دەبن.

بەلام ئەگەر ئەم ئالوگۆرە بە خوشەویستی و
دادوەرییەوه نەبێت، ئەوا هەندیکتان بەرهو
تەماع و چلێسى دەبات و هەندیکى تر تان
بەرهو نەدارى و برسیتی.

کاتیەک ئێوه‌ى پەنجەرانى دەریا و پەز و
کێلگەکان، لە بازاردا لەگەڵ گۆزەگەر و جۆلا
و عەتاردا کۆ دەبنەوه، ئەوکاتە لە پۆحى
زەوى بپارێنەوه تا بێت، کالاکانتان بە

دەستەکانی بکیشیت و تەرازووەکانتان
یە کسان و بەهاکانتان پیرۆز بکات.
مەهیڵن دەستبەتالان، ئەوانە ی لەبەرانبەر
کاری ئێوەدا تەنها قسە دەفرۆشن، بێنە
مامەلەوێ لەگەڵتاندا.

بەم جوړه کهسانه بڵین:
"لەگەڵمان وەرن بۆ کێلگە، یان لەگەڵ برا
دەریاوانەکانماندا بپۆن و تۆر هەڵدەنە
دەریاوێ، چونکە زەوی و دەریا لەم کاتەدا
لەگەڵ ئێوەدا دەستکراوە دەبیست، هەر وەک
چۆن لەگەڵ ئێمەدا بوو."

هەر کاتیکیش گۆرانیبیژان و سەماکاران و
شمشالژەنان هاتن بۆ لاتان، لە کالاکانیان
بکپن، چونکە ئەمانیش ئەهلی میوه و
نەباتن، گەرچی شەمەکه‌که‌یان خەوتە، بەلام
خۆراکه بۆ پۆختان.

بەرله‌وه‌ی بازار به‌جی بهیڵن، بپوانن که هیچ
که‌سیک به‌ ده‌ستی خالی ئەوی به‌جی
ناهیڵیت، چونکە پۆحی دلفراوانی زەوی
بەئارامیی لەسەر (با) نانویست؛ تا خواستی
هەمووتان نەهێنیتە دی.

تاوازوسزا

Crime & Punishment

له م کاته دا یه کیک له دادوهرانی شار هه ستایه
سه ر پئی و وتی: "باسی تاوان و سزمان بو
بکه."

ئه ویش وه لامي دایه وه:

هه رکاتییک پوحت له بادا سه رگه ردان بوو،
ئه و کات بئی پشتیوان و ته نیا؛ ئازار به خوټ
و خه لکی تریش ده گه یه نیت.

بو هه له کانیشتان ده بیټ ده رگای چاکه کاران
بکوټن و چاوهری بن، په نگه ده رگاشتان لی
نه کریته وه.

خواوه ندی تو وهک زه ریا وایه، هه میشه به
خاوینی ده مینیتته وه و ته نها پوحووکه کان
{ئه وانه ی پوحيان به تاوان بارگران نییه}
به رز ده کاته وه. خواوه ندی تو وهک خوټر وایه،
نه پیگای مشک ده زانیټ و نه به دواي کونی
ماره وهیه.

به لام خواوهندی تۆ له بوونتدا ته نیا نییه،
به شیکێ تۆ هیشتا مروڤه و به شیکیشته
مروڤ نییه، په یکههه بیشتیوهی ئیوه له
خه ودا، له نیو ته مدا، به دواى بیداریی خۆیدا
ده گه ریته.

ئیسشاش من لهو مروڤه ده دویم، که له تۆ
دایه، چونکه ئه وه نه خواوهندی تۆ و نه ئه
په یکههه بیشتیوهیهی ناو ته مه، که سزا و
تاوان ده ناسیته.

زۆر جار گویم له ئیو بووه، کاتیکی ده رباره
مروڤیک قسه ده کهن، که هه له یه کی کردووه،
وه ها قسه له سهه ده کهن وهک ئه وهی له
ئیه نه بیته و له جیهانیکی تروه هاتبیته.

به لام من پیتان ده لیم؛ ئه ولیا و
پیاوچا کانیشتان ناتوانن لهو پلهیه به رزتر بن،
که هه ره کییک له ئیوه ده توانیته. که وایه
تاوانبارانیشتان ناتوانن لهو پلهیه نزمتر بن،
که ئیه ده بن.

هه رهک چۆن گه لایهک له داریک زهره نابیته
مه گه ره موو بی دهنگی دره خسته کهی له
خۆیدا هه لگرتبیته، ئاوه ایش که سییک له ئیوه
ناتوانن هه له یهک بکات مه گه ره ئی رادهی
شاراوهی هه مووتانی تیدا بیته.

ئىۋە ھەمووتان پىكەۋە رىزتان بەستوۋە و
بەرەو خواۋەندى خۇتان ھەنگاۋ دەنن. ھەم
پىگا ئىۋەيە و ھەم رىبوارىش خۇتانن. ئەو
كاتەي لەم پىگايەدا يەكىك لە ئىۋە ساتمە
دەكات و دەكەۋى، ئاگادارىيەكە بۆكەسى
دوای خۇي تا نەكەۋى.

بەلى، ئاگادارىيەكىشە سەبارەت بەو
كەسانەي لە پىش ئىۋەۋە پۇشتوون،
ئەگرچى تىپەريون و بەخىرايى پىگاگەيان
برىۋە، بەلام نەيانتوانىۋە بەردى سەر ئەم
پىيە لابەن.

شتىك دەلىم و پەنگە لەبەر دلتان گران بىت:
بزانن، كوژراۋ لە كوشتندا بىتاۋان و دزىلىكراۋ
لە دزىدا بىكەموكورى نىيە. ھەرۋەك چۆن
چاكەكاران لە خەراپە و پياۋچاكان لە گوناھە
بىبەرىي نىن.

بەلى، زۆرىك لە ستەمكاران ستەميان بىنيۋە
و زۆرىك لە مەحكومان بارى تاۋانى
بىتاۋانانان لە ئەستۋ گرتوۋە.

ئىۋە چۆن دەتۋانن داد و بىدادىي، چاكە و
خراپ لەيەك جىابكەنەۋە؟ لەكاتىكدا ئەمانە
لە كەنار يەكتردا لەژىر خۆرەتاۋدا راۋىستان
و ۋەك تالى پەش و سىپى لە يەكتەرەۋە

تالون؟ هرکاتیکیش تالی رهش بیچریت،
جولای ئه م پارچهیه تهماشای تهوای
پارچهکه دهکات و له هه مان کاتیشدا ئامیری
چینهکه ی پشتگوی ناخات.

هرکاتیک یه کییک له ئیوه هاوسه ره
خیانه تکاره که ی خو ی رابکیشیت ته دادگاه،
ده بییت له دادوهرییکردن دا، دلی
هاوسه ره که شی بخاته تالی ته رازووی
دادوهریه وه، ئینجا بریار بدات.

ئه و که سه هیش که دهیه ویت خیانه تکار
شه لاقکاری بکات، ده بییت له پیشدا نیگایه ک
له دهروونی خیانه تلیکراو بکات. {تا بزانی
خیانه تلیکراو دهستی هیه له وهی خیانه تی
لی کراوه!}

هرکاتیکیش یه کییک له ئیوه دهیه ویت به ناوی
دادوهریه وه، ته ور له درهختی خراپه بدات،
ئاگادار بییت پیش وه شانندن؛ تهماشای
پیشه کانی درهخته که بکات تا بزانییت، که
رهگی چاکه و خهراپه، زړ و بهردار، له نیو
دلی خاموشی زه ویدا له یه کتر تالون.

ئۆيۈش تەي دادوهرانى تەم شارە، كە
دەتانه ویت دادوهری بکەن، حوکمی ئۆيۈ
چىيە دەربارەي تەو كەسەي كە جەستەي
پاكە و پۆحى دزە؟ حوکمی ئۆيۈ چىيە
دەربارەي بكوژيک، كە پيشتر پۆحى خۆي
بەدەستى تەوانيتر كوژدراوہ؟

چ حوکمیك بەسەر كەسيكى فيلزان و
ستەمكاردا دەدەيت، كە خۆي پيشتر ستەمي
ليکراوہ و فريودراوہ؟ بە چ شۆيەيەك سزاي
تاوانباريک دەدەيت، كە پەشيمانىيەكەي لە
تاوانەكەي گەورەترە؟

مەگەر پەشيمانىيە ھەمان تەو سزايە نيە، كە
ياسا دەيە ویت بيسەپينيت بەسەر تاوانباردا،
تەي كاری ئۆيۈ جيبەجيكردى تەم ياسايە
نيە؟

سەرەپاي تەمانەش، ھيشتا ئۆيۈ ناتوانن
پەشيمانىيە لە دلى بيتاواناندا بروينن و
لەدلى تاوانباراندا ھەلى بکەنن.

تەو، لەناكاو و تاريكەشەودا لە دەرگاكان
دەدات، تا خەلكى بيدار بكاتەوہ و لەودا
خۆيان ببينن.

تَيْسَتَا تَيَّوَه چۆن ده توانن دادوه ریی بکهن،
مه گهر ئه وهی که له پووناکییه کی ته واودا
مه موو کرده وه کانتان بینیبیت.

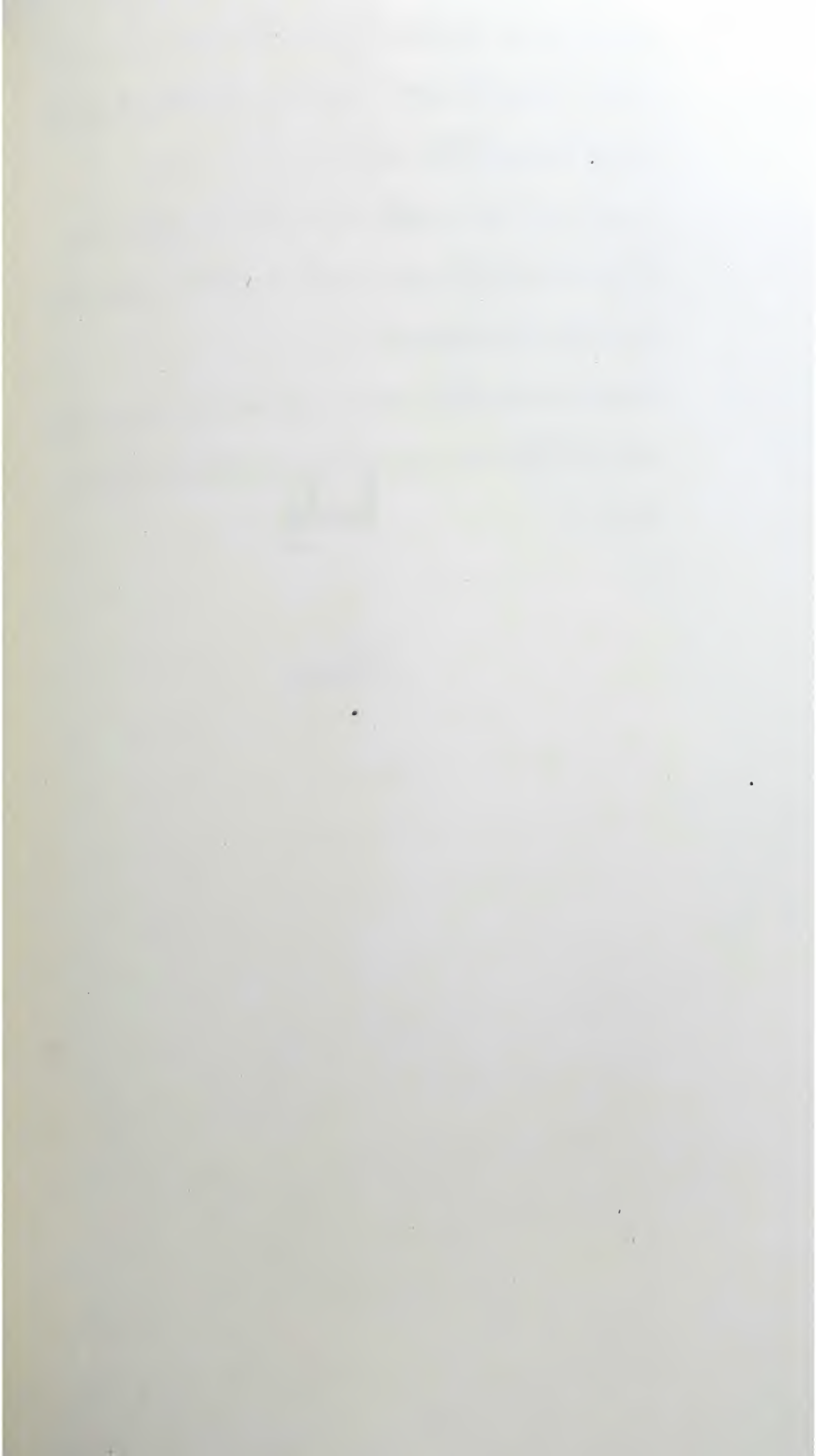
ئه وجا ده زانن، مروڤ جه سته یه کی پراویستاوه
له تاریکولیلله ی به یان و پاکشاهه له
زهرده وتاریکه ی ئیواره دا.

ئه وه یش بزائن، به رزترین به ردی دیواری
په رستگا له نزمترین به ردی بناغه به هادارتر
نیه.

ياسا

Laws

له م کاته دا پاريزه ريک وتی:

"ماموستا، له باره ی یساوه چی ده لئی؟"

ئویش له وه لآمدا وتی:

ئيوه به دانانی یسا دلخوښن، به لām به
شکاندن یسا پتر دلخوښن. ههروهک ئه و
منډالانه ی له که نـار ده ریاکانـدا
به خوښه ویستییه وه کوښک له لم دروست
ده که ن و دوا یی به پی که نینه وه ده پرووخیښن.

به لām کاتی که ئيوه کوښکی لمین دروست
ده که ن، ده ریا لمی زیاتر ده هیښتته
که نار ه کانیه وه، کاتی که یش ده پرووخیښن،
ده ریا له گه لتان پی ده که نیټ، به راستی ده ریا
له گه ل بیتاواناندا پی ده که نیټ.

به لām چی به و که سانه ده لښ، که نه ژیانیان
ده ریا یه و نه یسای مړوځه کان وهک کوښکی
لمین ده بینن؟

که سانیک که ژيان بۆ تهوان، وهک بهردی
وايه و یاساش وهک بهردتاشیک دهبینن و
هاوشیوهی ژيانی خویان دایده تاشن؟

ئه‌ی چی ده‌لین سه‌بارهت به گۆجیک، که
رقی له سه‌ماکردن ده‌بیته‌وه؟

سه‌بارهت به‌و گایه‌ی نیره‌ی^۱ ملی خوی خوش
ده‌ویت و ئاسکی ئازادی دارستان به‌و وئل و
سه‌رله‌شیواو داده‌نیت؟

سه‌بارهت به‌و ماره‌ پیره‌ی که ناتوانیت
کاربخات و ماره‌کانی تر به‌رووت و بیشه‌رم
ده‌زانیت؟

سه‌بارهت به‌و که‌سانه‌ی پیش هه‌موو که‌سیک
خویان ده‌که‌ن به‌ ئاهه‌نگه‌کاندا له‌وئ و
تیروپر ده‌خۆن و که‌ ده‌شپۆن ده‌لین: هه‌موو
ئاهه‌نگیک پیش یلکارییه و هه‌موو
ئاهه‌نگگیریکیش یاساشکیته؟

چی ده‌لین سه‌بارهت به‌و که‌سانه‌ی پشت به
خۆره‌تاو وه‌ستاون؟ ئه‌و که‌سانه‌ی ته‌نها
سیبه‌ری خویان ده‌بینن و سیبه‌ره‌کانیشیان
یاساکانیان؟ چی به‌مانه‌ ده‌لین: که‌ خۆر

---

^۱ - نیره: سیمکه، نیل، نیله، نیله، هوویه. ئه‌و که‌ره‌ست
له‌داردوستکراوه‌ی ده‌کرته‌شان و ملی گا له‌کاتی جووتدا. (و)

بۆيان يەك ماناي ھەيە، تەويش تەنھا سىبەر
دروستکردنە؟ جىبە جىکردنى ياساش بۆيان
ماناي ھىچ ناگەيەنيت، جگە لە دانەوينەو و
شوينپىھەلگرتنى سىبەرەکانى خۆيان لەسەر
زەوى؟

بەلام كە تۆ بەرەو خۆر برۆيت، چ سىبەرىك
دەتوانيت تۆ بەديار خۆيەو و پراگريت؟ كە تۆ
لەگەل بابرويت، چ چارۆكەيەك دەتوانى رپى
تۆ ئاراستە بكات؟

ئەگەر خۆتان نيرەي مىلى خۆتان بشكىنن، چ
ياسايەكى مروف دەتوانيت كۆتتان بكات؟ لە
چ ياسايەك دەترسن، ئەگەر لە سەماکردندا
پى بە زنجىرى تەوقى كەسى تردا نەنن؟
كى دەتوانيت ئيوە راپىچى دادگا بكات
لەسەر ئەوەي جلى بەرتان دادەدپن؟
بەمەرجى فرپى نەدەنە سەر رپىگاي خەلكى
تر.

ئەي خەلكى ئورفالىس؛ ئيوە دەتوانن
تەپلەكان بىدەنگ بكن و ژپى تارەكان شل
بكنەنەو، بەلام كى لە ئيوە دەتوانيت بە
بولبوليك بلى مەخوينە؟

ٹا زادی

Freedom

لەم کاتەدا پیاویکی وتارییژ وتی:
"دەربارەى ئازادیی قسەمان بۆ بکە."
ئەویش وەلامی دایەو:

لە دەروازەى شار و لە کەنار ئاگردانەکانتاندا
بینیومن؛ خۆتان بە زەویدا داو و ئازادیی
خۆتان پەرسەتوو. هەرۆک چۆن کۆیلە
لەبەردەم سەردارەکەیدا سەر نەویى دەکات،
لەکاتیکیدا دەزانیت کوشتەى دەستی ئەو.
بەلێ لەناو باخى پەرستگا و لەژێر سیبەرى
قەلادا، ئازادترین کەسى ئیوهم لە بەرگی
ئازادییدا دیو، کە ئازادیی خوێ وەک
تەوقییک لەمل و کەلەپچەیهک لە دەست و
پێوەندییک لەپێ کردوو.

بەراستی دلم خوینی لێ دەتکێ، کە دەبینم
ئێو کاتییک ئازادن، کە ئارەزووی ئازادیی
بۆتان دەبیته تەوق و پێوەندییک و ئیدی وەک
ئامانج و خەونییک لەبارەى ئازادییهو قسە

ناكەن. ئۆيۈم ئۇ كاتە ئازاد نىن، كە
پۇرگارتان بىي چاودىرىي و و شەوانتان بىي
نىگەرانىي بىي. بەلكو ئۇ كاتە ئازاد، كە
ئەم شتانه تەنگتان پىي ھەلچىي و ھىشتا
ئۆيۈم پووت و ئازاد بتوانن بە سەرىدا
سەركەون و تىيپەپىنن.

بەلام چۆن دەتوانن لە شەو و پۇرى خۆتان
زىاتر بىرۆن، ئەگەر ئۇ زنجىرە نەپسىنن، كە
خۆرى بەرەبەيانى ھۆشيارىي خۆتانتان پىي
كۆت كىدوۈ؟

لەپاستىدا ئۇ شتەي ناوتان لىئاۋە ئازادىي،
خۆي بەھىزترىن زنجىرە، ئەگەرچى ئەلقەكانى
لەژىر خۆردا بدەرەوشىتەو و سەرنجتان پوۋە
خۆي كەمەندكىش بىكات. مەگەر ئۇ شتانهي
كە دەتانهوئىت لە خۆتانى دووربىخەنەو بۆ
ئەوۋەي ئازاد بن؛ بەشىك نىن لە خۆتان؟

ئەگەر ئەمە ياسايەكى نادادوۋەرەنەيە، بەلام
ئەوۋە خۆتان بەدەستى خۆتان لەسەر
نىۋچەوانتان نووسىوتانە. ئۆيۈم ناتوانن ئەمە
نە بە سووتاندنى كىيىي ياساكان و نە
بەشۋۆردنەوۋەي تەوئىلى دادوۋەرەكانتان
بىسپرنەوۋە، تەنەنەت ئەگەر ھەموو ئاۋى
دەرياشى بۆ بەيىنن.

ته گەر ده تانه وئ ته ختى حوكمى سته مكارىك
بىرووخىنن، ده بىي يه كه مجار ئه و ته خسته
بىرووخىنن، كه له ده روونتانا دا بۆتان دروست
كردوه .

نه گينا چۆن سته مكارىك ده توانييت
فه رمانپه وايى كه سانى ئازاد و سه ربه رز بكات،
ته گەر ئه و خه لكه خويان، ژيژده سته ييه ك له
ئازاديه كه يـــــــان و ملشـــــــوړپيه ك له
سه ربه رزييه كه ياندا نه بيت؟

ته گەر نيگه رانى لىي ، ته وه خو تـــــــان
هه لـــــــتان بزاردوه و ته و خوئ نه سه پاندوه .
ته گەر ترسيكتان هه يه و ده تانه وييت له دلتاندا
ده رپه پيــــنن، ته و ترسه له دلى ئيوه دايه ،
نه ك له ده ســــتى ته و كه سه دا، كه لىي
ده ترسن .

له پاستيدا هه موو شته كان له ده روونتانا دا
ده ســــتيان له ملي يه ك كــــردوه ، ته وه ي
ده تانه وييت و ته وه ي لىي ده ترسن، ته وه ي
له گه لى كوك و ته وه ي له گه لى ناكوكن،
ته وه ي به دوايدا ده گه پيــــن و ته وه ي لىي
هه لدين .

تەم شتانه لە دەروونتاندا دەجوولین و دە
پووناکی و سیبەر که پیکهوهن، کاتی سیبەر
نامینیت، پووناکی جیماو دەبیست به سیبەر بو
پووناکییه کی تر.

بەم شیوهیه کاتی ئازادی ئیوه زنجیری
خوی دەپسینیت، ئەلقه کانی دەبیست به
ئازادییه کی گه وره تر له زنجیر و پیوه نستان
دەکات.

عقل و سۆز

Reason & Passion

لەم كاتەدا ژنە قەشەكە جاريكى تر هاتەوگۆ
و وتى: "دەربارەى عەقل و سۆز بۆمان
بدوى."

ئەويش لە وەلامدا وتى:

زۆرجار پۇحى ئىو دەبىتە گۆرەپانى
جەنگىك، تىيدا عەقل و دادوهرىتان لەگەل
هەست و ئارەزووتان پووبەپووى يەك
دەبنەو.

خۆزگە توانىبام ئاشتىبەخشى پۇحتان بىم و
ئەو سەنگەر لەيەك گەرتنەى بەشەكانى
پۇحتان بگۆرم بە يەكپىزى و هاوئاھەنگى.

بەلام چۆن دەتوانم ئەو بەكم، مەگەر ئەو
خۇشتان ئاشتىخوارىن و هەموو پىكھاتەكانى
پۇحى خۇتان خوش بویت.

عەقل و سۆزى ئىو؛ چارۆكە و سوكانى
كەشتى پۇحى ئىو.

هەرگاتیکیش ئەم گەشتییە چارۆکەکی دێرا
یان سوکانەکی شکا، ئیوێ لێرە و لەوێ
سەرگەردان دەبن، یان لە نیوێ پاسی دەریادا
گیردەخۆن.

چونکە ئەگەر بەتەنها عەقل فەرمانپەر واییتان
بکات، دەبیته پێگەر و سنوورداتان دەکات،
ئەگەر بەتەنها سۆزیش فەرمانپەر وایەتیتان
بکات، ئەو دەبیته ئاگریک، کە خۆشی
دەسووتینیت.

کەواتە لە پۆختان بگەرێن، با تێیدا عەقل بە
بەرزاییەکانی سۆزدا هەلزنێ و بۆی ببیته
سترانبیژ.

هەرودەها لێگەرێن؛ سۆزتان عەقلتان ئاراستە
بکات، بەم شیوەیە سۆزتان لە مردنی خۆیدا
دەرئیتەو، وەک چۆن قەقنەس لە خۆلەمیشتی
خۆیدا دروست دەبیتهو.

من دەمەوێت؛ وەک دوو میوانی خوشەویستی
مالەکانتان لەگەڵ عەقل و سۆزتاندا پەفتار
بکەن. بێگومان دەبێ هەردوو میوانەکە
بەیهک ئەندازە پێزیان لێ بگیریت، چونکە
هەرکەس گرنکی زیاتر بداتە یەکیکیان، ئەوا
خوشەویستی هەردووکیان لە دەست دەدات.

كاتىك له نيوان تەم تەپۆلكانەدا، لەژىر
سىبەرى فينكى چنارىكدا دادەنیشن و له
بيدەنگى كىلگە و مىرگە دوورەكاندا مەست
دەبن، ئەو كاتە بهيّلن؛ دلتان به بيدەنگى
بليت: (خواوەند له عەقلدا پشوو دەدات).

كاتىكىش تۆفان هەلەدەكات و رەشەبای
بهەيز، درەختى دارستانەكان رادەووشينيت و
هەورەگرەمە و برووسكە، شكۆى ئاسمان
رادەگەيەنيت، ئەو كات له دلى خۆتاندا
بهترسەو بەيّن: (خواوەند له سۆزدا
دەجمي).

له بەرئەوى ئیووش هەناسەيەكن له گەردوون
و گەلایەكن له دارستانی خوداوەند، دەبی له
عەقلدا پشوو بدەن و له سۆزدا بجمي.

ٹازار

Pain

لەم كاتەدا ژنيك ھەستايە سەرپى و وتى:
"دەربارەى ئازار بۆمان بدوئ."

ئەويش لە ۋەلامدا وتى:

ئازارەكانتەان شكاندى تويكلەكە، كە
تەگەيشەتەتەنى لەخۆگرتەووە. ھەرەك چۆن
دەبى تويكلە ميوەكان شەق ببات، تا
ناوكەكەى خۆر بېيەت، ئيوەيش ئاۋھا دەبەت
ئاشناى ئازار بن.

ئەگەر ئيوەيش بتوان دلتان بە سەرسامى
پەرچوەكانى ژيانى پۆژانەتان رابەيەن، ئەو
ئازارەكانتەان كەمتر لە خۆشەيەكانتەان سەرتان
دەسورمەيت و ئىدى ۋەرزەكانى دلى خۆتان
قبول دەكرد، ھەرەك چۆن تەپەرىنى
ۋەرزەكانتەان بەسەر كەلگەكانتەاندا قبول
كردووە.

ئەوكاتە ئىدى بە ئارامىيەو دەپوانە
زىستانگەلى خەمەكانتەان، چونكە زۆر لە

تازاره کانتان؛ تیوه خۆتان ههلتان بژاردوه.
ئازار ئه و ده زمانه تالیه، که پزیشکی
دهرونتان، برینه کانتانی پی ساریژ دهکات.
که واته متمانه به و پزیشکه بکه و
ده زمانه کانی به ئارامی و دان به خودا گرتنه و
بنۆشن.

چونکه دهستی ئه و، ئه گهرچی پهق و
سهنگینه، به لام له لایه ن دهستی میهره بانی
غه یبه وه پینمایی دهکریت.

ئه و جامه ی که ده تانداتی، ئه گهرچی
لیوه کانتان داخ دهکات، به لام له گلیک
دروست کراوه، گۆزه گهره که ی به فرمی سکی
پیرۆزی خویه وه قورپه که ی شیلاوه.

خوناسیر

Self-Knowledge

لەم کاتەدا پیاویک وتی:

"دەربارەى خۆناسین بۆمان بدوێ."

ئەویش لە وەلامدا وتی:

دڵەکانتان لە بێدەنگییدا، نەینیی شەو و پوژ
تێ دەگات، بەلام گۆیکانتان تینووی بیستنی
دەنگی دلتانن. ئیوه لە وشەکانەوه دەتوانن
ئەوه بزانی، کە لە ئەندیشەدایە، دەتوانن بە
سەرى پەنجەکانتان دەست لە جەستەى
پووتى خەونەکانتان بدەن، چى لەوه باشترە،
کە دەتوانن وا بکەن.

پێویستە کانێى شاراوهى پۆختان هەلقولێ و
پووه و دەریا هاژە بکات، ئەوکاتە گەنجینەى
قوولێ بێسنوورى پۆحى خۆتان بە چاو
دەبینن.

بەلام بۆ کێشانەى گەوهەرە نەناسراوهکانى
ئەم گەنجینەى، تەرازوو دروست مەکەن و
قوولایى دانایى خۆتان بە پەت و گوریس

مه پيئون، چونكه (خود) دهريايه كي بيكوتار
بيبنه، كه ناپيورتيت.

مه لين: (پاسستيمان دوزيه وه)، به لكو
بلين: (پاسستيه كمان دوزيه وه). مه لين:
(پيره وي پوچمان دوزيه وه ته وه)، به لكوو بلين:
(پوچم بيني به پيره وي مندا ده پوشت)،
چونكه پوچ به هه موو پيره وه كاندا ده پروات.
پوچ نه له سهر هيليك پي ده كات و نه وهك
قاميش به ستووني ده پويست، پوچ وهك
گوله شليري ئاوي ده پشكوئي، كه په په
بيشوماري له هه ژمار نايه.

فیر کردن

Teaching

لەم كاتەدا مامۇستايەك وتى؛

"دەربارەى فىرکردن بۆمان بدوئ."

ئەويش لە وەلامدا وتى؛

كەس ناتوانىت ھىچ شتىكتان بۆ ئاشكرا
بكات مەگەر ئەوەى كە لە بەرەبەيانى زانىنى
خۆتاندا نيۈەخەوتوو بىت.

مامۇستايەك، كە لە ژىر سىبەرى پەرستگادا و
بەنىو خويندكارەكانىدا ھەنگاۋ دەنىت، جگە
لە بىروبـاۋەر و خۆشەويستىيەكەى، ھىچ
زانستىك بەوان نابەخشىت.

ئەگەر مامۇستاكەتان بەراستى زانا بىت،
ميواندارييتان ناكات بۆ خانەى ھىكمەتى
خۆى، بەلكوو پىنمايىتان دەكات پوۋەو مالى
ھۆشى خۆتان.

پەنگە ئەستىرەناسىك بتوانىت لەبارەى
تىگەشتنى خۆى بۆ ئاسمان، قسەتان بۆ
بكات، بەلام ناتوانىت تىگەشتنى خۆيتان

بداتئ. رهنكه مؤسیقكارئك بتوانئیت له سهر
هه موو ئه و ریتمانه ی له گهردووندا ههیه
مؤسیقاتان بۆ بژهنئیت، بهلام نه دهتوانئیت
گوئییهکانی خۆیتان بداتئ نه دهنگئیک، که
زایه له دهکات.

رهنگه ئه و کهسه ی سههروکاری له گه
ماتماتیکدا ههیه، بتوانئ له باره ی جیهانی
کئیش و ئه ندازه وه بۆتان بدوئ، بهلام ناتوانئ
بۆ ئه و دهرباره تان بهرئیت.

چونکه هیچ کهسیک ناتوانئ پهروبالئ خهونی
خوئ به کهسیکی تر بهخشئیت. ته نانه
هه ریه که له ئیوه به رانه بهر زانستی خوداوه ند
ته نیابالن و پئویستیشه یه که به یه کتان له
تئگه یشتنی خوداوه ند و درکی زه ویدا
ته نیابن.

دۇستايەتى

Friendship

لەم کاتەدا گەنجیک وتی دەربارە ی:
"هاورپیەتی بۆمان بدوئ."

ئەویش لە وەلامدا وتی:

هاورپیکەت وەلامی خواستەکانی تۆیە.
کێلگەیه کە، کە بەخۆشەوێستییه وە تۆوی تیدا
دەچینیست و بەسوپاس—و بەرهەمه کە ی
دەچینیستە وە. ئەو س—فرە و خوانە یە، کە
بەبرستییه وە هانای بۆ دەبەیت و ئارامی
تیدا دەدۆزیتە وە.

کاتی ک هاورپیکانتان لەبارە ی ئەندیشه ی
خۆیانە وە قسەتان بۆ دەکەن، لە (بەلێ) و
(نەخیر) ناختان مەترسن و بیلێن.

کاتی کیش بێدەنگ دەبێت، دلتان گوێبیستی
دلێیه تی، چونکە لە دۆستایەتییدا هەموو
خواست و ئەندیشه کان بەبێدەنگی لەدایک
دەبن.

كاتيک ھاوريگهت به جيتده هيليت دلكران
مه به، چونكه نهو شتهى تو له ئه ودا له هه
شتيكي تر خوشترت ده وييت، زورجار له بي
ئه وييدا پرونتر ده بينيت. هه روهك چوون
شاخه وانه كان، شاخه كان له دووره وه جوانتر
ده بينن.

ئاگادار بن له دؤستايه تييدا هيچ
مه به ستيكتان نه بييت، جگه له قوولكردنه وهى
پوحي ھاورييه تي، چونكه نهو خوشويستنهى
هه لوه داي په ببردن به رازه كانى خوئ نه بييت،
خوشه ويستى نيه و ته نها توپيگه، كه فرى
ده درى و شتوچكه ي بيفه ر ده گرييت.

باشترينى خوتان به ھاوريكانتان ببه خشن و
ئه گه ر داکشانه کانتان ده بينيت، با
هه لکشانه کانيشتان بينيت.

ئه وه چ ھاورييه تيه كه، كه بو كات كوشتن
بييت! له گه ل ھاوريكانتاندا به دواى كاتدا
بگه رين تا تياى برين، چونكه ھاوريكانتان
خواسته كانتان پر ده كه ن، نهك به تالتان
بكه نه وه.

له شيرينى ھاورييه تييدا پيكه نين و چيتر
بهش بكه ن، چونكه له شه ونمى شتگه له
ورده كاندا كازيوه ي دل ده بوورتيته وه.

قسه کردن

Talking

لەم کاتەدا وێژەرێک ھاتە گۆ و وتی:

"دەربارە ی قسە کردن بۆمان بدوێ."

ئەویش لە وەلامدا وتی:

ئێو کاتیەک دەکەوێ قسە کردن، کە لە گەڵ

ئەندێشەتان کۆک و تەبا نەبن. ئێو کاتیەک

ناتوان چیتەر لە تەنیایی دلتاندا نیشته جێ

بن، دین و لە لێو کانتاندا دەژین، چونکە

دەنگ کاتبە سەربردنیکی خوشە بۆتان.

ئێو لە زۆربە ی قسە کانتاندا ئەندێشە کانتان

نیووە مردوو دەکەن، چونکە ئەندێشە

بالندە یەکی ئاسمانییە، کە پەنگە لە قەفەسی

وتندا بالەکانی بکاتەو، بەلام ناتونیست

بفریئت.

لەنیو ئێو دەدا کە سانیک ھەن لە ترسی

تەنیایی پەنا دەبەنە بەر زۆروتەن، چونکە

بێدەنگی پەردە لەسەر تەنیاییە کە یان

ھەلدەمالیئت و ئەوانیش لەمە ھەلدین.

له نيو تيئوهدا كه سانئك هه ن، له خوئانه وه
قسه ده كه ن، كه چي راستييه ك له ده ميان
ديته دهره وه، كه خوشيان تئي ناگه ن.

كه ســـــــــــــــــانئكيش هه ن، پاســـــــــــــــــتييه ك له
درونياندايه، به لام به وشه دهرى نابرن، له
ســــــــــــــــينه ي ئه م جووره كه ســــــــــــــــانه دا پوچ له
بيده نكي هاوئا هه نكي خويدا نووستوه.

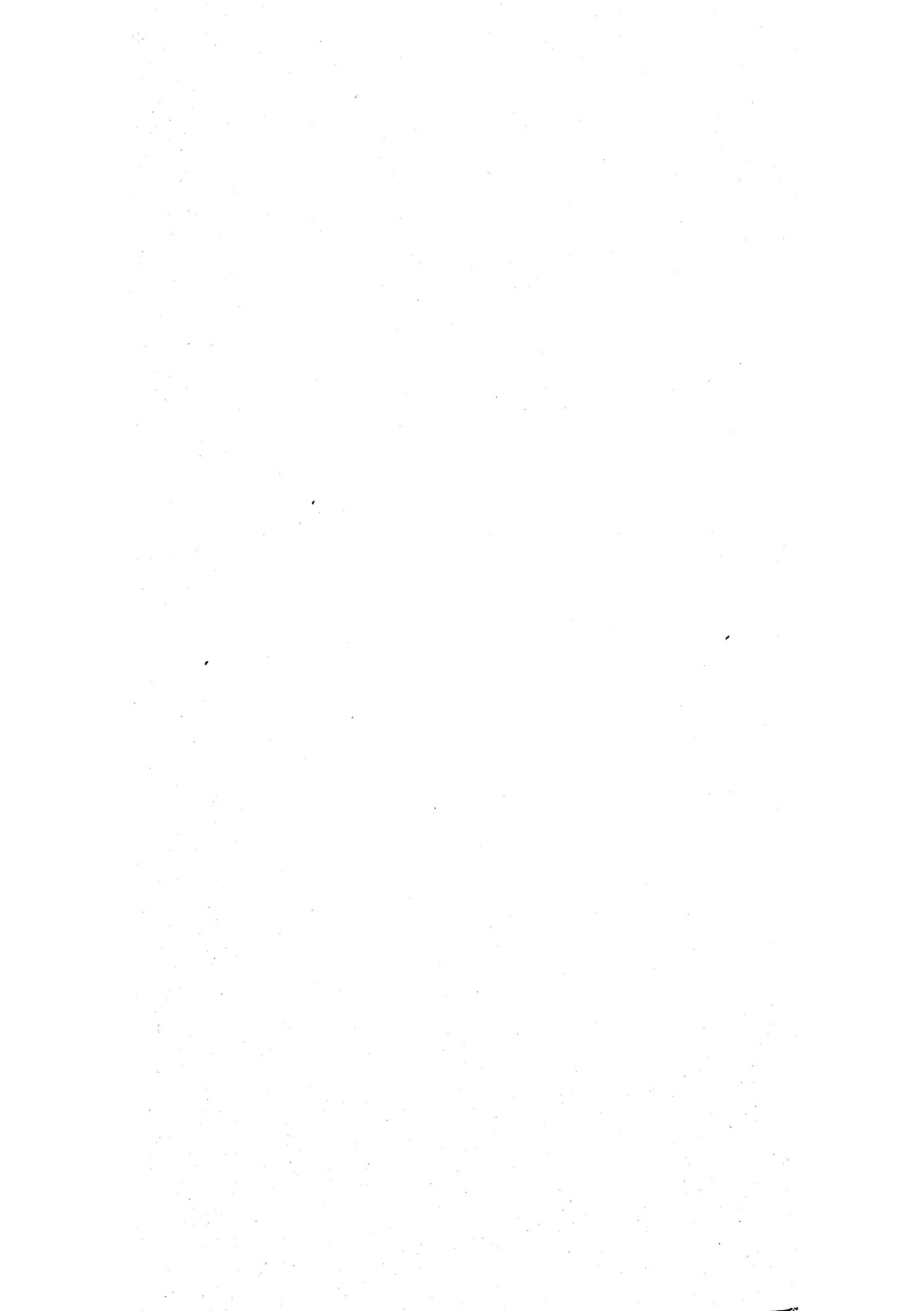
كاتئكيش له سه ره پي يان له چه قى بازاردا
پووبه پروي هاوپئكانتتانه ده بنه وه، به يـلـن
پوختان ليوه كانتان بخاته جووله و بدوي.
پئگه بدن ده نكيك، كه له ده نكي ئيوهدا بو
گوئييه ك، كه له گوئي ئه ودايه، بدوي.

چونكه پوحي ئه و حه قيقه تي دلي توئ وهك
تامي شه رايك له زاردا ده ميئـــــــــــــــــته وه،
له كاتيكدانه شه راب ماوه و نه جام.

کات

Time

له م کاته دا نه ستیره ناسیک پرسى: "ماموستا،
تهى له باره ی کاته وه چى ده لئیت؟"
تهویش له وه لآمدا وتی:

ئیه ده تانه ویت کات بپیون، ده تانه ویت
پهفتار و ته نانه ت پوچیشان به گویره ی
کاترمیر و ورزه کان پیک بخه ن، له کاتیکدا
کات ناکوتا و نه پیوراوه .

ئیه له کات چه میک دروست ده که ن، ته وجا
داده نیشن و به دیار پویشتنیه وه راده میئن،
به لām ته و نه مره و هوشیاره به نه مریى
خویشى . کات ده زانیت، دوینى یادگاریى و
سبه ی نیش خه ونى ته مپویه .

کات له نیو ئیه وه دا ستران ده چرپیت و بیر
ده کاته وه، هیشتا له بازنه ی هه مان نه و
ساته دایه، که نه ستیره گانی به ئاسماندا پژاند .

کى له ئیه وه دا هه ست به وه ناکات، که توانای
خوشه ویستی تییدا له راده به ده ره؟

کئی له تیئوه ههست بهوه ناکات، تهه
خۆشهویستیه له راده به ده ره ی، له ته وه ری
بوونی دا گه مارۆ دراوه و نابزوی و له
خۆشه ویستییه که وه ناچیته سه ره ئه ندیشه ی و
شیوازیکی تری خۆشه ویستی؟

کاتیش وه ک خۆشه ویستی وایه، بی شوینه و
به ش به ش ناگریت، به لام نه گه ر بیرتان له وه
کرده وه، کات دابه ش بکه ن بو سه ره وه رز، با
له هه ره رزیکی دا هه موو وه رزه کانی تریش
هه بن.

به یلن ئه مپۆ رابردووتان له باوه ش و
داها تووتان به تاسه وه له ئامیز بگریت.

چاکه و خراپه

Good & Evil

لەم کاتەدا یەکیک لە بەتەمەنەکانی شار
وتی: "لەبارەی چاکە و خراپەو بۆمان
بدۆی."

ئەویش لە وەلامدا وتی:
تەنھا دەتوانم باس لە چاکەکانتان بکەم، نەک
خراپەکانتان، چونکە خراپە چییە، جگە لە
چاکەیهک، کە بە دەست تینووویەتی و
برسییەتی خۆیەو ئازار دەچێژێت؟

لە راستیدا چاکە کاتیکی برسی بیست لە
ئەشکەوتە تاریکەکانیشدا بەدوای خۆراکی
خۆیدا دەگەرێت، کاتیکی تینووی بیست لە
ئەستێلەکانیش ئاو دەخواتەو.

هەرکاتیکی ئێو لە گەڵ خۆتاندا بن؛ چاکن، خۆ
ئەگەر لە گەڵ خۆشتاندا نە بن؛ خراپە نین،
چونکە مایکی پوخواو، مەرج نییە لانی
دزان بیست، مایکی پوخواو تەنھا مایکی
پوخواو.

که شتی بی سوکان؛ له وانه یه بی تاسو به نیو
دوورگه مهرگباره کانداسهرگه ردان بیټ، به لام
له گهل نه مه شدا نوقمی ده ریا نابیت.

ئیوه نه وکاته چاکن، که له خودی خوټان
بیه خشن و ههرکاتیکیش بو خودی خوټان
{سوود} وهریگرن خراب نین، چونکه
نه وکاتانه ی به دوا ی {سوودی} خوټاندا
ده گه ریښ وهک نه و ره گه وه هان، که باو هس
به خاکدا ده کات و له سنگی زهوی ده مژیت.

بیگومان میوه ناتوانیت به ره گه که ی بلیت:
(وهک من پی بگه و پرپه و هه میشه له
به ره می خوټ بیه خشه.) بو میوه به خشین
پیویسته، هه روهک چوڼ بو ره گ وهرگرتن
پیویسته.

ئیوه نه و کاته چاکن، که به ته واوی ی له
گوفتاره کانتان به ناگان، به لام نه و کاته یش
خراب نین، که نووستوون و به دهم خه وه وه
ورپنه ده که ن، چونکه له وانه یه ورپنه زمانیکی
لاوان، به هیز بکات. ئیوه نه و کاته چاکن، که
به لیها تووی ته واو و هه نگاوی جیگیره وه
به ره و مه به سستی خوټان ده که ونه ری.

بهلام کاتيکيش بو مه نزلې مه به سستتان
شهله شهل برپون هر خراب نين، چونکه
نه وانه ي شهله شهلېش ده پون هر ده جوولېن.

بهلام نه ي نه وانه ي له م پيگايه دا تيژپه ون؛
له بهرچاوي شهله کاندا مه له نگين و وابزانن به مه
ميهره بانبيان پيشکesh ده کهن! ئيوه به هزار
شيوه چاکن و کاتيکش باش نين؛ خراب نين،
ته نها نه وويه وييل و ته مه لن. حه يفا! که
ناسکه کان ناتوانن کيسه له کان فيري پاکردن
بکه ن.

چاكي ئيوه له خواستېکدايه بو گه يشتن به
مه زني خود و نه م خواسته ش له هه مووتاندا
شتيکي سرووشتييه، به لام له لاي هه نديکتان
خواست، پووباريکي به خووپه، که پووه و ده ريا
ده خروشي و نه يني کوساران و ئاوازي
دارستانه کان له گه ل خوياندا ده بات.

له لاي هه نديکي تريشتان خواست، جوگه يه کي
هيمنه، که له ملاولاکاندا ون ده بيت و ناگاته
که نار، به لام با نه وانه تان که تيژپه ون به واني
تر نه لېن: "نه وه بو خاوه خاوه ده پون؟" چونکه
چاکه که راني راسته قينه، هيچ کاتيک به بي
به رگه کان نالېن: (کوا جله که تان؟) و به بي
ماله کان نالېن: (کوا مالتان؟)

نزا

Prayer

له م کاته دا ژنه قه شه یه ک وتی:

"دهرباره ی نزا بۆمان بدوی."

ئه ویش له وه لامدا وتی:

ئیه کاتییک له ناره حه تییدا بن، یان
پیوستیتان به شتییک بیست، نزا ده که ن.
خۆزگه له کاتییکیشدا بی کیشهن و ته ژین له
شادی، نزانان بکر دایه، چونکه نزا چیه
جگه له کشانت به بۆته ی گه ردووندا؟

ئه گه ر ئاسووده ده بن کاتییک تاریکی ئیه
ناختان ده پرژیته ئاسمانه وه، به هه مان
شیه ویش دلخۆش بن، کاتییک کازیوده دلتان
{پهونا کیتان} ده پرژیته ئاسمانه وه.

کاتییک پۆختان بۆ نزا بانگه یشتان ده کات و
ئیه ده ست ده که ن به گریان، لیگه پین با
جار له دوای جار بتانگرینیت تا له کوتاییدا
ده تانخاته پیکه نین.

لەو کاتەدا نزا دەکەن، پۆختان بۆ تاسمان
هەلەدەکشێ و ئەو کەسانە دەبینێت، کە
لەهەمان ئەو ساتەدا نزا دەکەن، لەم کاتە
بترازێ هیچ کاتیکی تر ناتوانن پۆحی ئەوانی
تر ببینن.

کەواتە بهێڵن سەردانتان بۆ ئەم پەرسەتگا
نادیارە، شیرین و پڕ لە دۆستایەتی بێت،
چونکە لەمە بترازێت، ئەگەر هەر مەبەستیکی
ترتان لەم سەردانە هەبێت، ئەو هەم
بەدەست ناهێنن. ئەگەر تەنھا بۆ خۆتان و
تەننەت بۆ نیازی خەلکی تر بپارینەو،
گویتان لێ ناگیرێت.

تەنھا ئەو بەسە پوو لەم پەرسەتگا نادیارە
بکەن. من ناتوانم ئێو فێر بکەم، چۆن بە
وشە نزا بکەن، خواوەند گوی لە وشە
ناگیرێت، لەکاتی کەدا خۆی خستووێتیە سەر
لیۆتان.

هەروەها نایشتوانم فێری نزای دەریا و
دارستان و چیاکانتان بکەم، بەلام ئێو ئەو
ئەوانە لەنیو دەریا و دارستان و چیاکاندا
لەدایکبوون، خۆتان دەتوانن نزاکانی ئەوان
لەدلتاندا بدۆزنەو.

تەكەر لە خامۆشیی شەودا كۆی ھەلبەن،
گۆیتان لێ دەبی، ئەوان بەبێدەنگیی دەلێن:

(خوادەوێند، كە تۆ بآلت بە ئیمە داوێ؛
ئەوێ لە ئیمەدا دەفرێ ھەر ھێ تۆیە، ئەوێ
ئارەزووی تۆیە لە ئیمەدا شەوانمان كە شەوێ
تۆن، دەكات بە پۆژانمان كە پۆژی تۆن.

ئیمە ناتوانین پرسباری ھێچت لێ بكەین،
چونكە تۆ ھەموو شتیكمان دەزانێ بەر
لەوێ لەدایك بێن. تۆ خۆت خواستی
ئیمە تا زیاتر لە خۆتمان پێ ببەخشی،
زیاتر پێ داوین.)

حیر

Pleasure

لهم كاته دا زاهيدىك {خه لوه تكيشيك}، كه
سالى جاريك ده هاته شار، هاته پيشه وه و
وتى: "دهرباره ي چيژ بومان بدوى."

ئەويش له وه لامدا وتى:
چيژ گوراني ئازاديه، به لام خودى ئازادى
نيه. چرۆى خواستى ئيوهيه، به لام ميوه كه
نيه. قوولاييه كه به رزايى بانگ دهكات، به لام
خۆى، نه قوولاييه و نه به رزايه. دىلى نيو
قهفه سيكه و باله فركييه تى، به لام ئاسمانيك
نيه له خۆى بگريت.

به لى، به راستى چيژ گوراني ئازاديه.
هيوادارم له كانگاي دلتانه وه ئەم گورانيه
بلىن، به لام نامه وييت له كاتى وتنيذا، دلى
خوتان بدورينن.

هەندىك له گه نه كانتان به شيوه يهك دواى
چيژه كان دهكهون، وهك بلىي ئه وه هه موو
شتيك بييت، ئيوهش له سهر ئه وه سه رزه نشت

و تاوانباريان دهكهن، من نه سه رزه نشستيان
دهكهم و نه تاوانبار، به لگوو هانيان ددهم
هميشه بگه پرين.

چونكه چيژي خويان ده دوزنه وه، به لام
به تهنيا نا، چونكه چيژ حهوت خوشكي
مهيه، بچوكترينيان له خوي جوانتره. ئه ي
حيكايه تي ئه و پياوه تان نه بيستوه، كه عهر د
بو ره كي دار هه لده كه نيٽ و گه نجينه ي تيا
ده دوزينه وه؟

هه نديك له به ته مه نه كانتان به په شيمانويه وه
يادي چيژه كانيان دهكهن؛ وهك ئه وه ي
له مه سستييدا هه له يه كيان كرد بيٽ، به لام
په شيمانويه ئه نديشه تاريك دهكات، نهك
ته مي.

ئه وان ده بيٽ به سوپاسه وه چيژه كانيان به بير
بهينه وه، هه روهك چوڻ خه رمان هه لگرتني
هاوينانيان بير دهينه وه، به لام ئه گه ر
په شيمانويه ئاسووده يان دهكات، ليگه پرين با
ئاسووده بن.

له نيو ئيوه دا كه سانيك هه ن، نه ئه وه نده
كه نجن به دواي چيژدا بگه پرين و نه
ئه وه نده يش پيرن يادي بكه نه وه، له ترسي
كه پان و به بيره ينانه وه له هه ر جوړه چيژيك

مەلدىن، نەوەك پۇحيان فەرامۇش بىكەن، يان
بىرەنجىنن، بەلام چىژى ئەوان خۇدوورگرتنە
لە چىژ. كەواتە ئەمانىش گەنجىنەى خۇيان
دەدۆزنەو، گەرچى بە لەرزەو بەدوای پەگدا
دەگەرپن.

پىم بلن كى دەتوانىت پۇح برەنجىنىت؟ ئايا
بوولبول، بىدەنگى دەششويىنىت؟
گولەئەستىرە، ئەستىرە بىزار دەكات؟
دووكەلى بلىسەى ئاگرى ئىو، قورسايى
دەخاتە سەرشانى (با)؟

ئىو وادەزانن پۇح گۆمىكى مەنگە، دەتوانن
بە دارىك ئەو ئارامىيەى بشويىنن؟

نۆرجار پوودەدات، كە چىژىك پەت
دەكەنەو، بەلام لە گۆشەىكى بىوونى
خوتاندا ئەم چىژە مەرەلدەگرن. كى
دەزانىت ئەوەى ئەمپۇ پەتى دەكەنەو سەبەى
حەزتان لىى نابىت؟

تەنەت جەستەشتان خاوەندارىتىى خود و
پىويستەكانى خوى دەزانىت و هىچ فرىو
ناخوات. جەستەى ئىو سازى پۇحى ئىو،
بەدەست خوتانە بەم سازە ئاوازى خوش يان
ناخوشى پى بژەنن.

نېستە لە دلى خۇتاندا دەپرسن:

(چۈن لە چىژدا چاگە و خىراپە

جىابگە يەنە؟)

بچنە نىو كىلگە و باخەكانتان، تا فىر بىن؛

چىژى ھەنگ لە ۋەدايە، كە شىلەي گولەكان

بمژى و چىژى گوليش لە ۋەدايە شىلەي خوى

بەخشىت بە ھەنگ.

چونكە بۇ ھەنگ، گول سەرچاۋەي ژيانە و بۇ

گول، ھەنگ پەيامبەرى خوشەويستىيە، بۇ

ھەردووكيشيان، بەخشىن و ۋەرگرتنى چىژ،

پىويستى و ئوخزە.

ئەي خەلكى ئورفالىس لە چىژدا ۋەك گول و

ھەنگ بن.

جوانی

Beauty

لەم کاتەدا شاعیریەک ھاتە گۆ و وتی:

"دەربارە ی جوانی بۆمان بدوێ."

ئەویش لە وەلامدا وتی:

چۆن دەتوان لەو شوێنە ی بەدوای جوانیدا
دەگەرین بیدۆزنەو، مەگەر ھەر خۆی پێگا و
رێبەریشان بێت. چۆن لە جوانیی دەدوین،
مەگەر خۆی وشەچنتان بێت.

زامدار و ئازاردیدەکان دەڵێن: "جوانی
مێھرەبان و نەرمونیانە، وەک دایکیکی گەنجی
شەرمی بەشکو، بەنیۆماندا ھەنگاو دەنێت."

عاشقەکان دەڵێن: "نا، جوانی بەھێز و
ترسێنەر، وەک ئەو تۆفانە ی زەوی ژێر پێ و
ئاسمانی سەر سەرمان دەھەژینێت."

شەگەت و ماندووکان دەڵێن: "جوانی
چەپەکی نەرمە و لەگەڵ پۆحمان دەدوێت،
دەنگی ئەو بۆ بێدەنگیمان وەک تیریژی

پووناکیی کز وه‌هایه له‌به‌ر سیبهریکدا
بله‌رزیت.

بیئوقره‌کان ده‌لین: "ده‌نگی هاواره‌کانی
جوانیمان له چیاکاندا بیستوو، له‌گه‌ل
هاواره‌کانیدا ته‌قه‌ی سمی ئه‌سپ و شه‌قه‌ی
بال و نه‌ره‌ی شیر ده‌بیسترا."

پاسه‌وانانی شه‌وانی شار ده‌لین: "جوانی
له‌گه‌ل کازیوه‌دا له پۆژه‌ه‌لاته‌وه هه‌ل‌دی."
له نیوه‌پۆیاندا کریکاران و پیبواران ده‌لین:
"ئیمه ئه‌ومان بینیه‌وه له په‌نجه‌ره‌ی
خۆرئاوا‌بوونه‌وه خۆی به‌سه‌ر زه‌ویدا
شۆرکردۆته‌وه."

له زستاناندا پیه‌ستراوانی نیو به‌فر ده‌لین:
"جوانی له‌گه‌ل به‌ه‌اردا دیت و به‌سه‌ر
گرده‌کاندا بازبازین ده‌کات."

له گه‌رمای هاوینیشدا وه‌رزیره‌کان ده‌لین:
"جوانیمان بینیه‌وه له‌گه‌ل گه‌لای پایزدا
سه‌مای کردوو و به‌فر به‌قژییه‌وه بووه."

ئیه‌وه ئه‌وه‌مه‌وو شته‌تان ده‌رباره‌ی جوانی
وتوو، به‌لام له‌پاستیدا ده‌رباره‌ی جوانی
نه‌دوان، به‌ل‌کوو باسی خواسته‌به‌دی
نه‌هاتوو‌ه‌کانتان کردوو و جوانیش خواست و
پیوستی نییه، به‌ل‌کوو شادییه‌کی بیخه‌وشه.

جوانی، نه لیوئیکی تینووه و نه دهستیکی
خالیی و دریژکراوه. جوانی، دلیکی داگیرساو
و پوچیکی جادووگه ره.

جوانی، وینهیهک نییه لیی پروانیت و ئاوازیک
نییه گوئی لی بگریت. جوانی، تابلویهکه
به چاوی به ستراویشه وه ده توانیت بیبینیت و
گورانییه که به گوئی گیراویشه وه ده توانی
بیبیتیت.

جوانی، نه شیهی ژیر توئیکی داره و نه
بالی چنگاوییه. جوانی، باخیکی هه میشه
به هاره و پولی فریشته به رده وام به سه ریدا
ده فرن.

ئهی خه لکی ئورفالیس، جوانی ژیانه، کاتیک
پوپوشی پیروزی خوت لاده دات. به لام ئیوه
ژیانن و پوپوشیش هه ر خوتانه. جوانی،
پامانی ناکوتایه له بهر ئاوینه دا له خوی، به لام
ناکوتا ئیوهن و ئاوینه ییش هه ر خوتانن.

تائین

Religion

لەم کاتەدا قەشەیه کی پیر وتی:
"لەبارە ی ئاینەو قسەمان بۆ بکە."

ئەویش لە وەلامدا وتی:

بۆ ئەمڕۆ بیجگە لەوە باسی هیچی تەرم
کردووە؟ ئایا هەموو ئەندێشە و کاردانەوێک
ئاین نییە؟ ئەو شت هەیه نە ئەندێشە ی بێت
و نە کاردانەو؟

ئاین، سەرسامییەکە بەردەوام پۆج دەکۆلێت،
تەنانەت ئەو ساتانەیش، کە دەستەکان
بەردێک دەتاشن یان تەون دەکەن.

کێ دەتوانێت باوەری لە کردارەکانی جیا
بکاتەو، یان بۆچوونەکانی لە پیشەکە ی؟
کێ دەتوانێت کاتەکانی لێک هەڵاوێرێ و
بڵێت: "ئەمە بۆ خودا و ئەمەیش بۆ خۆم،
ئەمەیان بۆ پۆحەم و ئەمەیشیان بۆ
جەستەم؟"

هه موو كاته كانتان؛ بالكه ليكن له تاسماندا له
خوده وه بو خود له شه قه ي بال ددهن. نهو
كه سه ي ئاكارى وهك به بهرگيكي به نرخ
له بهر كردوه، چاكثر وايه پروت بيت، {با
نه ترسييت} خو خوړ و با پيستي كون
ناكهن.

نهو كه سه يش په فتارى به پيى ياساي په وشت
سنوور به ند دهكات، نهوا بالنده ي غه زه لخوايني
خوى له قه فهدا ديل دهكات. كوا دهنگي
گورانپه ئازاده كانيش له پشت ميله ي
قه فهدس و ته لبه نه كانه وه بهر زه بڼه وه؟

نهو كه سه يش كه په رستن وهك په نجه ريه ك
بكاته وه و دابخات، هيشتا مالى پوحي خوى
نه دوزيو ته وه، كه پانتايى په نجه ريكاني له
كازيو وه تا كازيوهن.

ژيانى پوژانه ي ئيو په رستگا و ئاينى
ئيوه يه، هر كاتييك ده چنه ناوى، هه موو
شته كانتان له گه ل خوتاندا بهرن.

گاسن و كووره و چه كوش و عود، هه موو نهو
شخانه ي بو پيوستى يان بو خوش حالى
خوتان دروستتان كردوه له گه ل خوتاندا
بيبهن.

چونکه له جیهانی خه ونیشدا ناتوانن نه
له وانه سه رتر بن، که به ده سستان هیټاون و
نه له وانه یش که متر بن، که شکستان تیټدا
هیټاوه .

هه موو خه لک له گه ل خوتان بهرن؛

چونکه له کاتی په رستندا نه ده توانن له
هیواکانی ته وان به رزتر بفرین و نه له
نائومیډیه کانیا نزمتر خاکه رابن .

ته گهر ده تانه وی خودا بناسن، هه ول مه دهن
رازو نهینییه که ی بزائن، به لکوو ته ماشای
ده ورو به ری خوتان بکه ن، تا ببینن چوڼ
له گه ل دروستکراوه کانیدا یاریی ده کات .

له ئاسمان بنواړن، ده ببینن چوڼ به نیو
هه وره کاندا هه نگاو دهنی، باله کانی بو هه وره
برووسکه دریژ ده کات و له گه ل باراندا
ده باریت .

ته و له ناو گوله کاندا ده ببینن، پیډه که نیټ و
پاشان له ناو دره خته کاندا ده ببینن
ده سته کانی به رزده کاته وه و رایانده وه شینیت .

مەرگ

Death

لەم کاتەدا میترا* دووبارە ھاڤە دەنگ و
وتی: "ئێستا دەمانەویست دەربارەى مەرگ
پرسیارت لى بکەین؟"
ئەویش لە وەلامدا وتی:

ئێو دەتانەویست نەینى مەرگ بزانی، بەلام
ئەم نەینییەتان چۆن دەست دەکەویست، جگە
لەوێ لە دلى ژياندا بەدوايدا بگەرین؟
کوندەپەپوو چاوه شه‌وگەرەکانى لە پۆژدا
کوێرە و سەر لە پووناکی دەرنایینىست، ئەگەر
بەپاستى دەتانەوی پۆحى مەرگ ببینن، ئەوا
دەرگای دلى خۆتان بۆ جەستەى ژيان
بکەنەوه، چونکە ژيان و مەرگ یەکن،
هەرۆک چۆن پووبار و دەریا یەکن شتن.

---

* میترا: ئەو ژنە، کە لە بەشى یەکمدا لە پەرستگا دیتەدەر
و چارى بە (مستەفا) دەکەویست و بۆ یەکم جار گفتوگۆی
لەگەڵ دەکات. (و)

له قوولایی تومید و تاره زووه کانتاندا زانستی
بیدهنگی ئیوه راکشاوه، ههروهک چۆن تۆو
له ژیر به فردا خه و به به هارهوه ده بینیت، دللی
ئیوهیش خه و به به هارهوه ده بینیت. متمان
به خه ونه کانتان بکه، چونکه دهروازهی
ههتا هتایی له خه ونه کاندای شار دراوه ته وه.

ترسی ئیوه له مهرگ، له رزینی ئه و شوانه یه
که له به رانبهر پادشایهک راویستاو، تا
میدالی شانازی له سه ر شانی دابنیت. ئایا
شوان له ژیر ئه م له رزینهیدا، خوشحال نییه،
له وهی که میدالی شانازی پادشا به
قه دییه وه ده کری؟ له گه ل ئه وه یشتا ئایا
شوانه که هه ر خه یالی له لای له رزینی خوی
نییه؟

ئینجا مردن چیه، جگه له پووت راوهستان
به رانبهر (با) و توانه وه له ژیر خۆردا؟
له هه ناسه که وتن چیه؟ جگه له ئازادکردنی
هه ناسه له هه لکشان و داکشانی بیسرهوت،
که ئیدی وه ها فراوان بییت و به رزبیته وه،
بئی هیچ به ربه ستیک به دوای خوداوه نندا
بگه ریت؟

تهنھا تھوکاتھي پووباري بيدهنکي دهخونه وه
دهتوان بهراستي گوراني بلين. تهنھا تھوکاتھ
که دهگه نه ترؤپکي چيايهک، سه رکه وتن
به سه ر چياکه دا دهست پي دهکهن.

تھوکاتھ يش زهوي جهسته ي ئيوه بانگ
دهکات، تھوکاتھ بهراستي دهکونه
سه ماکردن.

مآلٹا وایی

The Farewell

ئىستا ئىدى شەو داھاتىبوو، مېترا جارىكى تر
ماتەوگە و وتى: "پىرۆز بىت ئەم پۆژە و
ئەم شوپنە و ئەو پۆجەى بۆمان دوا."

ئەيش لە وەلامدا وتى:

ئايا مەن بووم بۆ ئىوہ دوام؟

مەگەر خۆشەم گوئگر نەبووم؟

ئەمرا بە پلىكانەكانى پەرسىتگاگەدا
ماتەخوارە و خەلگەكەيش شوپنى كەوتن تا
گەشتە لای كەشتىيەكە و ئىنجا سەرکەوت و
لە ناوہندى كەشتىيەكەدا پراوئىستا و پووى
كردەوہ خەلگەكە، بە دەنگىكى بەرز گوتى:

ئەى خەلگى ئورفالىس، (با) داوام لى دەكات
جىتان بھىلم، ئەگەرچى ھىندەى (با)
ئىزپەو نىم، بەلام ھەر دەبىت بېۆم.

ئىمەى گەپىدە، ھەمىشە وئلى پىنگا
تەنباكانىن، ھىچ پەزىلكەمان لە ھەمان شوپندا
دەست پەن ئاگەپنەوہ، كە دوئىنى تىپىدا

وہ ستابووین و هیچ خوریکی شمان له هه مان
ئەو شویئەدا لێ هه لئایەت کە لێمان
ئابووووە. تەنانەت ئەو کاتەیشی زەوی
دەنوێت، ئیمە هەر دەپۆین، ئیمە تۆوی ئەو
گیا چەسپاوەین، کە لە پیگەیش تووی و پرسی
دلمان دەبەخشینە بیا، تا بلای بکاتەو.

بۆژەکانم لەئێو ئێوەدا کورت بوو و کەمترین
قسەم بۆ کردن، بەلام ئەگەر دەنگی من
لەگویتاندا نەما و خوشەوستانی منان لەیاد
کرد، ئەو کاتە دووبارە دەگەریمەو بۆ لاتان
و بە دڵیکی دەولەمەندتر و زمانیکی ئاشناتر
بە بۆج قسەتان بۆ دەکەم.

بەلێ، من لەگەڵ هەلکشان و داکشانانی
شەپۆلدا دیمەو، هەرچەندە پەنگە مەرگ
بمشاریتەو و بیدەنگییەکی مەزن لەخویم
بگریت، وێرایی ئەوەیش دووبارە هەول دەدەم
لەگەڵ تیگەیشتناندا بدویم.

هەولەکەم بێهێو دە نابێت.

ئەگەر پاستیی لەو دا هەبێت، کە پیم گوتون،
ئەوا ئەو پاستییە خۆی لە دەنگیکی پۆشنتردا
دەردەخات، بە زمانیک کە لە ئەندیشەتانهو
نزیگ بێت.

تەي خەلكى تۆرفاليس، من لەكەل (با)دا
دەپۆم، بەلام نەك بۆ ناخی بەتالایی. ئەگەر
ئەمپۆ خواستی ئیووە بەدیى نەهاتوو و
خۆشەویستیى من لیورپۆ نەبوو، با ئەمە
بەلین بێت بۆ پۆژیکى تر، بزانی كە من لە
بێدەنگییهكى مەزنتردا دەگەریمەو.

ئەو تەمەى بەرەبەیان دەپەویتەو و شەونمی
خۆی لە كیلگەكاندا جی دەهیلێت، بەرز
دەبێتەو و دەبێت بە هەور، ئەوجا لە
شیوێ باراندا دەبارێت. منیش وەك ئەو
تەمە وام، لە بێدەنگی شەودا بەنیو
شەقامەكانتادا پۆشتووم و پۆحی من هاتۆتە
نیو مالهكانتانهو.

تەرپەكانتان لەگەڵ تەرپەى دڵمدا بوو و
هەناسەكانتان بەر پووخسارم كەوتوو، من
هەمووتانم ناسیو. بەلێ، شادیى و ئازارتان
دەزانم و لە خەوەكانیشتاندا خەونەكانتان هی
من بوو.

نۆرجار لەنیو ئیوودا وەك دەریاچەیهك بووم
لەنیو چیایهكدا. بەزیری و نرمیی، ترۆپك و
لیژاییهكانتان لەنیو مندا وینەى داوێتەو،
تەنانەت تیپەرینی ئەندیشە و
ئارەزووەكانیشتان.

پیکه نینى منىداله کانتان وهک جوک و
خواسى لاوه کانتان وهک پووبار پڙاونه ته
بيدهنگيمه وه، کاتيکيش ئه م جوک و پووباره
گهيشتنه قوولاييم، له گورانىگوتن
نه که وتوون، به لام له پیکه نين شيرينتر و له
خواست مه زنتر پڙاونه ته منه وه.

ئه مه يش که تيتاندا ناکوتاييه، مرقىکى
مه زنه که ئيو له نيويدها خانوچکه و
ته له زمن، هه موو گورانىيه کانتان چ نيه جگه
له يهک ترپه ي دلى.

له نيو ئه م مرقه گه وره يه دايه، که ئيو
گه وره ن، له نيو ئه م دا بوو من بينيم و
خوشمويستن.

چونکه خوشه ويستى ده گاته هه موو دامين و
ئاسو دوورده کانى ئه م جيهانه مه زنه، کام
خه ون و کام هيو و کام گومان ده توانى
به رزتر بيت له م فرينه؟

ئه م مرقه مه زنه ي که له ئيو وه دايه، وهک
دره ختى به پوو وه هايه، که چروى سيوى
گرتبيت، هوشى ئه و به عه ردتانه وه
ده نوو سيىت و عه ترى ئه و ده تانبات بو
ئاسمان و له نيويدها نه مرتان ده کات.

پیتان دهلین: ئیوه وهک زنجیر وان، لاوازن
وهک لاوازترین ئهلقه ی زنجیره که . به لام ئهوه
نیوه ی راستیه که یه، نیوه که ی تری ئهوه یه،
ئیوه به هیزن وهک به هیزترین ئهلقه ی
زنجیره که .

پیوانه کردنی خۆتان به بچووکتین کرده وه،
وهک ئهوه وایه هیزی زهریا به ناسکی
که فیکی پیوانه بکه یت . داوه ریی کردنی ئیوه
به پیی شکسته کانتان، وهک گلله بیکردنه له
ناسازگاری وهرزه کانی سال .

به لی، ئیوه وهک ئوقیانوسن، ههرچه نده
که شتییه بارقورسه کان له که نارتاندا ویستان
و چاوه رپی شه پوله کانتان، به لام هیشتا ههر
وهک ئوقیانوس ئیوه ناتوانن هه لچوون و
داچوونه کانتان تاو بدهن و په له له
شه پوله کانتان بکه ن .

ههروه ها وهک وهرزه کانیشین، ههرچه نده له
زستاندا نکوولی له به هارتان ده که ن، که چی
هیشتا به هار به خه والووی له ناوتاندا پی
ده که نی و لیتان نارهنجیت .

وا نه زانن بویه ئه مه ده لیم تا له نیو خۆتاندا
به یه کتر بلین: " به چاکه ستایشمان ده کات
و ته نها باشیه کانمان ده بینیت ."

نەخىر، تەنھە تەۋەندەيە مەن بەۋەشەنە
لەگەلتەن دەدویم، كە ئاشنايە بە دۇلتان.

زانىن چىيە، جىگە لە سىيەرى نەۋترەۋى
زانىن؟ نەندىشەكانى ئىۋە ۋەشەكانى مەن
شەپۇلى يادگەيەكى سەربەمۇرن، كە تۆمەرى
دوینیمانى لەخۇیدا ھەلگرتوۋە.

يادگارى پۇژانى زوۋ، ئەۋكەتە زەۋى نە
ئىمەي دەناسى ۋەخەۋى، يادگارى
شەۋانىك كە زەۋى گۆيەكى قىزى ئالۋاز
بوۋ.

خەكىمى ترەتوۋن تا لەخىكمەتى خۇيان
بەئىۋە بىدەن، بەلام مەن ھاتوۋم خىكمەت لە
ئىۋە بىبەم. ئەۋەي دۆزىمەۋە مەزىنەرە لە
دانايى. پۇخىكى گىردارى نىۋ ئىۋەيە، كە
تادى بلىسەدارتر دەبى، لەكاتىكدا ئىۋە
بىئاگا لەتەشەنەي ئەم ئاگرە، بەدەست
بەختى كۆلتەنەۋە زارىي دەكەن.

ئەمە ھەمان ژىئەنە كە بەدۋى ژىئەنە لە
جەستەيەكدا دەگەپىت ۋە لەگۈر دەترسى،
بەلام ھىچ گۆپىك لەگۈرئىيە.

ئەم چىا ۋەدەشتەنە لىكە ۋەپلىكەنەن، كاتى
بەتەنىشتە ئەۋكىلگەنەن دەپۇن، كە
باۋاپىرانتەنى تىدا نىژاۋە، بەۋەردىي لىي

بېروانن، خۆتان و منداله کانتان دهبینن دهست
له ناو دهست خه ریکی سه مان.

له پاستدا ئیوه زۆرجار له شادییه کانتان
بیئاگان. ئەوانیتر دین و به لینی زیڕین و
قه به تان پی ددهن، ئیوهش سه روهت و هیز
و شکۆیان پی ده به خشن. من هیچ به لینیکم
پی نه دان، که چی له وانیتزر زیاتر
به خشینده تربوون له گه لم.

ئیه تینویتی منتان بو ژیان زیاتر کرد.
به دلنیا ییه وه هیچ دیارییه ک بو مروف
هینده ی ئەوه مه زن نییه، که هه موو
ئامانجه کانی ببنه لیویکی وشک و تینوو و
ژیانیش بوی بیته کانی.

له وه یشدا خه لات و شانازییم هیه. هه ر کاتی
بو ئاو خواردنه وه دیمه سه ر ئەم کانییه،
ده بینم ئاوه که خوی تینوو و پیشم
ده که وی، که من ده یخوومه وه ئەویش
ده مخراته وه.

هه ندیک له ئیه پیتانوایه له خووم پازیم و
شه رم ده که م دیاری قبوول بکه م. له پاستیدا
له خو پازیبوونم، پیکه نادات کرئ وه ربگرم،
نه ک دیاریی.

هه‌رچه‌نده له‌نیو ته‌م کردانه‌دا له‌که‌ل ئی‌وه
دانیش‌تووم و تووت‌پ‌کم خوار‌دووه . له‌حه‌ساری
په‌رست‌گادا نووستووم، کاتی به‌خۆش‌حالییه‌وه
په‌ناتان داوم . له‌گه‌ل ئه‌وه‌یش‌دا مه‌گه‌ر هه‌ر
میهره‌بانیی و خۆشه‌یستی ئی‌وه نه‌بوو شه‌و
و پۆژ نانی له‌زاری مندا شیرین ده‌کرد و
خه‌وه‌کانمی پ‌ر له‌خه‌ونی په‌نگین ده‌کرد؟

من بو ئه‌مه‌ نزی چاکه‌تان بو ده‌که‌م:

نۆر ده‌به‌خشن و نازان، که‌ هه‌موو شتی‌ک
ده‌به‌خشن . له‌پاستیدا ئه‌و میهره‌بانیه‌ی له
ئاوینه‌دا ده‌پوانیته‌ خۆی، ده‌گۆپی بو به‌رد .
ئه‌و کرده‌وه‌ چاکه‌ی به‌ ناوی ناسک خۆی
بانگ؛ ده‌کا ده‌بیته‌ نه‌فره‌ت .

هه‌ندی‌ک له‌ ئی‌وه به‌ گۆشه‌گیر و مه‌ستی
ته‌نیایی ناوم ده‌به‌ن و ده‌لین: "ئه‌و له‌گه‌ل
داره‌کانی دارستاندا دۆستایه‌تی ده‌کات، نه‌ک
له‌گه‌ل م‌رؤف‌دا . به‌ته‌نها له‌سه‌ر لووتکه‌ی
گرده‌کان داده‌نیش‌یت و له‌ به‌رزاییه‌وه له
شاره‌که‌مان ده‌پوانی ."

پاسته‌ به‌سه‌ر گرده‌کاندا هه‌ل‌زناوم و چوومه‌ته
شوینه‌ دووره‌کان، به‌لام چۆن ده‌توانم
بتانبینم جگه‌ له‌وه‌ی له‌ به‌رزاییه‌کی نۆره‌وه و
له‌ دوورییه‌کی بی ئه‌ندازه‌وه ته‌ماشاتان

بکەم؟ نینسان چۆن دەتوانن نزیک بن هەتا
دوور نەبن؟

هەندیکى ترتان بەبى وشە ئاوا ناوم دەهێنن:
"غەریب، نامۆ، عاشقى بەرزایى دەست پىن
نەگە پشتوووەکان، بۆ لەسەر ئەو لووتکەکان
نیشتهجى دەبیت، کە هەلۆکان هیلانەى لى
دەکن؟ بۆچى بەدواى شىتیکى دەست
نەگەوتەدا دەگەرێت؟ لەدواى چ
گەردەلولێکدا گىرت خواردوو؟ دەتەوى چ
بالندەیهکى تەم ئاسا لە ئاسماندا پاو بکەیت؟
وەرە و ببە بە یەکیەک لە ئیمە، دابەزە و
برسیتیی خۆت بە نانى ئیمە تیر بکە و
تینویتی خۆت بە شەرابى ئیمە بشکێنە."

لە تەنیاى پۆحى خۆياندا ئەم شتانه دەلێن:
بەلام ئەگەر تەنیاى کەیان قوولتر بایەتەوه،
دەیانزانى کە من جگە لە نهێنیهى شادی و
خەمەکانیان بەدواى هیچى تەردا نەگەپاوم و
جگە لە خودى گەورەترى ئێوه، هیچى دیم لە
ئاسماندا پاو نەکردوو، بەلام بزانن پاوکەر
خۆیشى پاوکراوه. زۆریک لە تیرەکانم تەنها
بۆ ئەوه لە کەوان دەرچوون تا لە سبکی
خۆم بچەقن.

بالندەيش ھەر خشۆكە، چونكە كاتى لەنيو
خۆردا بالەكانم دەكردهوه، سيبەرەكانيان
لەسەر زەوى دەبوو بە كيسەل.

من ھەم باوەردارم، ھەم گومانكار.

چونكە زۆرجاران، پەنجەم خستۆتە برينى
خۆمەو تەنھا لەبەر ئەو ھى بروام بە ئيو
زياتربيت و ئيو زياتر بناسم.

بەھوى ئەو باوەر و زانينەيه، كە دەلیم ئيو
نە لە جەستەى خۆتاندا ديلن و نە لە مال و
كيلگەكانتاندا قەتيس كراون.

ئيو كە لەسەر چياكان نيشتەجيئ و لەگەل
باكاندا دەگەرپن، مانای ئەو نيه بۆ گەرميى
بخشپن بۆ نيو خۆر و بۆ سەلامەتيتان توونيل
بەنيو تاريكييدا لى بدەن، بەلكوو مانای
ئازادى پۆحيكە زەويى دەتەنى و بە
گەردووندا دەخووليئتەو.

ئەگەر ئەم وشانە بۆتان تەمومژاويە، ھەولى
ئەو مەدەن تەمەكەى لى بپرەويننەو
{سادەى بکەنەو}. تەمومژ و پەنھانى
سەرەتای ھەموو شتيكە، بەلام کۆتايیەكەى
نيە.

خۆشحال دەبم ئەگەر ئيو منتان وەك
سەرەتايەك لە بير بيت. ژين و ژيان لە

تەمومژدا وینا دەبی، نەك له بلووردا. كی
هەیه نەزانئ ئەم تەمومژە، هەر هەمان بلوورە
و شی بوتهوه؟

ئەمانە بیر خۆتان بهیننەوه کاتیك منتان
بیردەكهوێتەوه:

ئەوهی لەناو ئیوهدا وا دەردهكهوێت لاوازترین
و شلە ژاوترینه، لەپاسـتیدا بهیژترین و
جیگیرترینە.

هەر هەناسـهـتان نیـیه، که داپـشـتهـی
ئیسـکه کانتانی دروست و پتهو کردووه؟ هەر
ئەو خەونه نییه - که لەیادی هیچ کهسیکتان
نییه که ی بینووتانە - شاره که تان و هەموو
شته کانی ناوی بونیاد ناوه؟

ئەگەر بتانتوانیبا هامشوی هەناسه تان ببینن،
هیچی تر تان نە دەبینی. ئەگەر بتانتوانیبا
چرپه چرپی خەونه کانتان ببیستن، ئیدی
هیچی تر تان نە دەبیست، بەلام نە دەیبینن و
نە دەیبیستن، ئەمەیش شتیکی چاکە.

ئەو پەردەیهی که بهری چاوانتانی گرتووه،
دەبی هەر بهو دەستانە لایبـری، که
چنیویهتی. ئەو گلە ی پەستیوراو ته گویتان،
دەبی هەر بهو پەنجانه دەرکیـشـری، که تیـی
پەستیوو، تا بتوانن ببینن و ببیستن.

ویرای تهوهیش نه نابیناییتان پی ناخوش
بیّت و نه له نابیستهیی په شیمان ببڼه وه،
چونکه نه و پوږه ی مانای نهینیی شته کان تی
ده گن تاریکیش ستایش ده گن، هه روهک
چون پروناکی ستایش ده گن.

له پاش نه م قسانه ته ماشای ده وروبه ری
خوی کرد، ناخوداکه ی* له پشت سوکانی
که شتییه که وه بینی، گاهی له چاروکه پر له
هه واکانی دهنواری و گاهی له ناسوی دور.

نه مرا گوتی:

چ ئارام و به سه بره ناخوداکه م، با هه لی
کردووه و چاروکه کان سره وتیان نییه،
ته نانهت سوکانه که ش چاوله پئی فهرمانه،
له گه ل نه وهیشدا ناخوداکه م به هیمنی له
چاوه پوانی بیده نگی مندا ویستووه.

ده ریاوانه کانی منیش که گورانیی ده ریای
مه زنتریان بیستووه، به ئارامیه وه گوئیولاغی
منن.

---

* ناخودا: کاپتنی که شتی، که شتییه وان. (و)

ئىستا با لەوہ زياتر چاۋەپى نەبن، من
ئامادەم. جۆگە گەيشتەوہ بە دەريا و
جاريكى تر دايكى مەزن كۆپەكەي بە
سنگيەوہ دەنى.

مالئاۋا خەلگى ئورفالىس، ئەمپۆ كۆتايى
مات، بە پووماندا داخرا ۋەك چۆن نىلۆفەرى
ئاۋىي پەرەكانى بۆ سبەينى دادەخات.

ئەوہى لىرە پىمان بەخشا دەپپارىزىن، ئەگەر
ئەمەش بەشى نەكرد، پىۋىستە دووبارە
ھەموومان پىكەوہ دەستمان بۆ بەخشەر درىژ
بكەين.

لە يادى مەكەن، كە دىمەوہ لاتان. تۆزىكى
تر خواستى من كەف و خۆل پىكەوہ
كۆدەكاتەوہ بۆ جەستەيەكى تر.

تۆزىكى تر كە لەسەر با پشوو دەدەم، ژنىكى
تر {لە سكى خۆيدا} ھەلمدەگرى.

مالئاۋا لە ئىۋوہ و لەگەنجىم، كە لەنىۋ
ئىۋەدا گوزەراندم. دەلىي دوينىيە كاتى لە
خەوندا يەكمان دى. ئىۋوہ گۆرانىتان بۆ
تەنيايىم چىرى و من لە خواستتان بۆرجىكم
لە ئاسماندا ھەلچنى.

ئىستا خەومان فرىوو و خەونەكان گەيشتە
كۆتايى، چىتر سىپىدەيەك لە گۆپى نىيە.

نیوه پو که یوه ته سه زمان، نیوه ی وشیاری
ئیمه، پووی له پوژیکي ته واوتره و ده بی جیا
بیینه وه .

ئه گهر له ئاسوی یاده وه رییدا، جاریکی دی
یه کترمان بینیه وه، دووباره به یه که وه گفتوگو
ده که یین و ئیوه گورانییه کی قوولترم بو
ده چرن .

هه رکاتیک ده سته کانمان له خه ونیکي دیکه دا
به ریه ک که وتن، بورجیکي تر له ئاسماندا
دروست ده که یین .

که قسه کانی ته واو کرد ئاماژه یه کی بو
ده ریاوانه کان کرد، ئه وانیش خیرا له نگه ریان
هه لکیشا و که شتییه که یان له پیوه نده کانی
کرده وه و به ره و خوره لات که وتنه ری .

خه لکه که هاواریان کرد وهک ئه وه ی له یه ک
دلّه وه هاوار بکه ن، ده نگیان له گه ل
زه رده په ردا هه لکشـا و وهک ئـاوازی
که ره نایه کی مه زن به سه ر ده ریادا بلاوبووه .

ته نیا میترا بیده نگ بوو، له که شتییه که ی
ده پروانی تا له ناو ته مدا دیار نه ما . کاتیکیش
هه موو خه لکه که بلاوه یان لی کرد، ئه و هیشتا
به ته نیا له سه ر به سستی به نده ره که راویستابوو

له دلی خۆیدا بیرى له قسه که ی نهو
ده کرده وه:

"تۆزیکى تر که له سه ر با پشوو ده ده م،
ژنیکى تر {له سکی خۆیدا} هه لّم ده گری."

-کۆتایی-

پیرست

۷	پیشہ کی .....
۱۳	گہشتنی کہشتیہ کہ .....
۲۵	خوشہ ویستی .....
۳۱	هاوسہ ریٹی .....
۳۵	مندال .....
۳۹	به خشین .....
۴۵	خواردن و خواردنه وه .....
۴۹	کار .....
۵۷	خه م و شادی .....
۶۱	مال .....
۶۷	جلوبه رگ .....
۷۱	کرپن و فروشتن .....
۷۵	تاوان و سزا .....
۸۳	ياسا .....
۸۹	نازادی .....
۹۵	عه قل و سۆز .....
۱۰۱	نازار .....
۱۰۵	خوناسین .....

۱۰۹	.....	فیّرکردن
۱۰۳	.....	دۆستایه تی
۱۱۷	.....	قسه کردن
۱۲۱	.....	کات
۱۲۵	.....	چاکه و خراپه
۱۳۱	.....	نزا
۱۳۷	.....	چیژ
۱۴۳	.....	جوانی
۱۴۹	.....	ئاین
۱۵۵	.....	مه رگ
۱۶۱	.....	مالئاوایی

كتیبه‌كانی تری وەرگیر:

توانا نه‌مین

- « كچی ناو تابلۆكه (چیرۆك) ۲۰۰۸
- « پیاسه‌یه‌ك پینكه‌وه.. پیاسه‌یه‌ك به‌ته‌نیا (په‌خه‌نی نه‌ده‌بی) ۲۰۰۸
- « مه‌نفا و خوینده‌وه (گفتوگۆی نه‌ده‌بی) ۲۰۰۸
- « په‌یه‌كه‌ری شه‌ره‌اد، رۆمان. عه‌باس مه‌عرووفی (وه‌رگیران) ۲۰۰۹
- « خودا له‌سه‌ری مروڤدا (گفتوگۆی فیکری) ۲۰۱۲
- « سه‌گینک له‌ناوینه‌دا (چیرۆك) ۲۰۱۲
- « فزین له‌قه‌فه‌سیکی کراوه‌دا (په‌خه‌نی نه‌ده‌بی) ۲۰۱۲
- « كه‌وتن، رۆمان. نه‌لبیر كامۆ (وه‌رگیران) ۲۰۱۲
- « ماچیک به‌تامی خۆنه‌میش، شیمر (وه‌رگیران) ۲۰۱۴
- « كونده‌په‌ووی كویر، رۆمان. سادق هیدایه‌ت (وه‌رگیران) ۲۰۱۵
- « مالی یار، سوهراب سپهری (وه‌رگیران) ۲۰۱۵
- « مینای شین (نووسین) ۲۰۱۶
- « تریفه‌ی مانگ، مۆپاسان (وه‌رگیران) ۲۰۱۶
- « زولیا و ده‌ستوو سه‌كه‌ی مه‌ولانا (چیرۆك) ۲۰۱۶
- « گه‌ردانه‌ی ته‌م، سوهراب سپهری (وه‌رگیران) ۲۰۱۶
- « په‌یامبه‌ر، نه‌ده‌بی فه‌لسه‌فیی، جویران خه‌لیل (وه‌رگیران) ۲۰۱۷

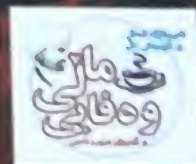

ئەم كىتەپ پىنكەتووه لە ۲۸ گونارى شاعىرانه دەربارى ژيان و خوشەويستى و هاوسەرئىتى و مندال و سامان و بەخشىن و... لەسەر ئاستى فۆرم و تەكنىك سادە و لە ئاستى ناوەرۆكدا قوول و قزقزە. كىتەپكە بۆ ھەموو كەسەك دەشت لە ھەر تەمەنىكدا بىت و سەر بە ھەر ئاينىك بىت، ئەم كىتەپ دواى ئىنجىل پەرۆشتىن كىتەپى سەدەى بىست بوو، بەجۆرىك ھەتا ئىستا ھەفتانە ۵۰۰۰ نوسخەى لە سەرانشەرى جىھاندا لى دەفرۆشريت و بۆ زياتر لە ۵۰ زمانى جىھان وەرگىردراو. دكتورىكى وانەبىژى ئەدەبىيات لە زانكۆى ئوكسفۆرد لەبارەى ئەم كىتەپەو نووسىوتى: "ئەمە كىتەپكە لە ساتى زۆر گرنگدا بە فرىات دەكەوى، باشتىن كىتەپە وەك دىارى لەدايكبوون، يان دىارى دۆستانە لەتوان دوو خوشەويست يان دوو ھاوئىدا بىەخشريت."

The Prophet

Gibran Khalil Gibran

Translated by : Twana Amin

لە باڵۆكەكەنى مەلى وەفلى